

BROWEN BOOK ONLY

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200134

UNIVERSAL
LIBRARY

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. ^{K 83}
K 46 N Accession No. K 1323

Author శిరియూర ప్రభులక్ష్మి లాడయ్య .

Title నాడ రోజు గళిం . 1933

This book should be returned on or before the date
last marked below.

ನಾಡ ಕಥೆಗಳು

ಭಾಗ ೧

ಕಿರಿಯರ ಪ್ರಪಂಚ,
ಉಡುಪಿ

ಕಂಠೀರವ

ಪ್ರತಿ ಮಂಗಳವಾರ
ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವರ್ಗದ
ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯು

ವಾರ ಪತ್ರಿಕೆ

ವಾ: ವರ್ಗಣಿ (ಅಂ. ಸೇರಿ) 3 5 0
ಓ ತಿಂಗಳಿಗೆ ,, 1 11 0

‘ಕಂಠೀರವ’ ಕಾರ್ಯಾಲಯ,
ಮಂಗಳೂರು, ದ. ಕ.

ಸಂಶಯ ಪಿಶಾಚಿ

(ನವೀನ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕ)

ವಿನೋದಕರ!

ವಿಚಾರಪರ!!

ವಿಷಾದಕರ!!!

ಹಳೆಯ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ
ಮನೋವೃತ್ತಿಯ ಮನೋವೇಧಕ ಚಿತ್ರ.
ಬೆಲೆ ೬ ಆಣೆ.

ಸ್ವತಂತ್ರ ಜೀವನೋಪಾಯ

ಸುಂದರ ನಾಟಕ

ಬೆಲೆ ೨|| ಆಣೆ.

ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಕಿರಿಯರ ಪ್ರಸಂಚ,
ಉಡುಪಿ, ದ. ಕ.

ಮುಚ್ಚಿದರೆ

ಮುಗುಳು!

ಬಿಚ್ಚಿದರೆ

ಅರಳು!!

ಶ್ರೀ! ಹೊನ್ನಯ ಕಟ್ಟರ
ಕವಿತಾ ಕುಸುಮವದು

ಮುಗುಳು

ಬೆಲೆ ೨||| ಆಣೆ.

ಪಿ. ಎ. ಪೈ, ಪ್ರದರ್ಶನ, ಉಡುಪಿ

(ಕಿರಿಯರ ಪ್ರಸಂಚದ ಪುಸ್ತಕಗಳೂ ಇವರಲ್ಲಿ
ಸಿಗುತ್ತದೆ.)

ನವಯುಗ

ಪ್ರತಿ ಗುರುವಾರ
ತಪ್ಪದೆ ಹೊರಡುವ
ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕನ್ನಡ ವಾರಪತ್ರಿಕೆ.

ವಾ: ವರ್ಗಣಿ (ಅಂ. ಸೇರಿ) 3 4 0

ಮೆನೇಜರ್, ‘ನವಯುಗ,’

ಹಂಸನಕಟ್ಟೆ, ಮಂಗಳೂರು.

“ತೊದಲ್ಪುಡಿ” ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ

ನುಡಿ ೩

ನಾಡ ಕಥೆಗಳು

ಭಾಗ ೧

ಪ್ರಕಾಶಕರು
ಕಿರಿಯರ ಪ್ರಪಂಚ, ಉಡುಪಿ

ಮುದ್ರಕರು
ಶುಳುನಾಡ್ ಛಾಪಖಾನೆ, ಉಡುಪಿ

1933

[All Rights Reserved]

KARNATAK BOOK-DEPOT.

Printed by CHIMMALGI,

GOWLING, M. LERABAD-DN.

ಬೆಲೆ ೨ ಆಣೆ.

ಕಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಥೆಗಾರರು.

- ೧ ತಿರುಪತಿ ಮುಡುಪಿನ ಕಳವು—ಶ್ರೀ| ಕೆ. ಕೆ. ಶೆಟ್ಟಿ.
೨ ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು —ಶ್ರೀ| ಎಸ್. ವೆಂಕಟರಾಜ.
೩ ಶೆಟ್ಟಿಮನೆಯ ಮದುವೆ —ಶ್ರೀ| ಎಸ್. ವಿಟ್ಟಲ ಹೆಗ್ಡೆ.
೪ ನಮ್ಮೂರ ಐಗಳು —ಶ್ರೀ| ತೋನ್ನೆ ಜನಾರ್ದನಯ್ಯ.
೫ ಅಂದು—ಇಂದು —ಶ್ರೀ| ಮೊನ್ನಯ್ಯ ಶೆಟ್ಟಿ.

Checked 1968

ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಯದಾತರು

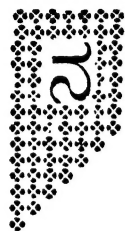
- ೧ ಶ್ರೀಯುತ ಅಂಬಾಡಿ ಬೀಡು ಗೋಪಾಲ ಶೆಟ್ಟಿ
೨ ,, ತೋನ್ನೆ ಜನಾರ್ದನಯ್ಯ

ನಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳು

ಹಿಂದಿನವು	ಮುಂದಿನವು
೧ ಸ್ವತಂತ್ರ ಜೀವನೋಪಾಯ	೧ ಮುಂಬೆಳಗು
೨ ಸಂಶಯ ಪಿಶಾಚಿ	೨ ಕಿರಿಯ ಕಥೆಗಳು

ತಿರುಪತಿ ಮುದುಪಿನ ಕಳವು

೧

ಮುದುಗುತ್ತಿರುವ ಗುಡ್ಡ ಶಿಟ್ಟರೆಂದರೆ ಪಡು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಭಾರಿ
 'ಕಾರ್ಬಾರಿ'. ಈ 'ಭಾರಿ ಕಾರ್ಬಾರಿ' ಎಂಬ ಶಿಟ್ಟರ ಕಂ
 ಕೀರ್ತಿಲತೆಯು ನಾಚಿಕೆ ಮುಳ್ಳಿನಂತೆ ನೋಡನೋಡುತ್ತ,
 ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದಿತು. ಕಳೆಯೆಂದು ಕೀಳಲು ಶ್ರುತಿಯಿಲ್ಲದೆ,
 ಬೆಳೆಯೆಂದು ಬೆಳೆಸುವ ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕಂಜಿ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಮೂಗಿಗೆ
 ಬೆರಳಿಟ್ಟು, "ಮನುಷ್ಯನ ಅವಸ್ಥೆ ಹೀಗೇ ಎಂದು ಹ್ಯಾಗೆ ಹೇಳುವುದು!
 ಬೂದಿರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಗಾಡಿಯು ಮೇಲೆಂದಂತೆ ಈ ಗುಡ್ಡ,
 ಎಲ್ಲಿದ್ದವ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ! ಈಕಳಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ನೀತಿಗೆ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲವು!
 ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದವುಗಳೇನೇ ಕಾಲ!" ಎಂದು ಒಳಗೊಳಗೆ ಗೊಣಗುತ್ತಿ
 ದ್ದರೇ ಹೊರತು ಗುಡ್ಡಶಿಟ್ಟರ ಅಬ್ಬರದ ಇದಿರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ತಂಭಿತ
 ರಾಗಿ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಜೀನವುಳ್ಳವರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಬೂದಿ
 ಬುರುಕನಾಗಿ ಭಂಡ ಉಂಡಾಡಿಯೊಂದಿದ್ದ ಗುಡ್ಡ ಶಿಟ್ಟಿಯು ಗಂಡುಗಲ
 ಯೆನಿಸಿ ಪ್ರಚಂಡ ದರ್ಪ ಬೀಗಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಒಂದೇ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ
 ಬಿಡುವುದಾದರೆ, ಪುಂಡರೋಡೆಯನಾದದು. 'ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರದ ಆದಳಿತ
 ಯಂತ್ರವು ಮೋಟರ್ ವಾಹನಗಳಂತೆ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ತೀವ್ರಗತಿ
 ಯಿಂದ ಚಲಿಸಿ ದೂಳಿನ ಧೂಮವೆಬ್ಬಿಸಿ ಜನರನ್ನು ಕುರುಡುಗೊಳಿಸಿದರೂ,
 ಪಡು ಗ್ರಾಮದಂತಹ ದೂರದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಲಿ ಮುಂದು ಬಿದ್ದು, ತಾನೇ
 ದೂಳಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತು! ಉಂಡಾಡಿಯಾದ ಗುಡ್ಡನು ಗಂಡುಗಲಿ ಗುಡ್ಡ
 ಶಿಟ್ಟರೆನಿಸಿ ಪ್ರತಾಪ ಬೀರಲು ಇದೇ ಕಾರಣ. 'ಅಡ್ಡಾಡ'ಯಾಗಿ ವಿನಮನೆ
 ಅಡ್ಡಾಡಿ, ವಿಭೂತಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ವೆಂಕಟ್ರಮಣ ಗಂಟನ್ನೋ, ಭೂತದ
 ಗುಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಂಚಿನ ಮೂರ್ತಿ. ಘಂಟಾಮಣಿಗಳನ್ನೋ ಕದ್ದೊಯ್ಯುವ

ಚಿಕ್ಕ ಚೋರನಾಗಿ, ತನ್ನ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಭಾವದ ಪ್ರಬಲ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಕೆಸರು ಕಲ್ಲು ಹಾಕಿದಾಗ, “ಇಷ್ಟು ಧೈರ್ಯದ ಕಳ್ಳನಾರು? ಅವನಿಗೆ ಭೂತವೇ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಫಲ ಕೊಡದಿರದೆ”ಂದು ಶಪಿಸಿ, ಜನರು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೇ ಹೊರತು ಬೂದಿಬುರುಕ ಗುಡ್ಡನ ಮೇಲೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಸಂಶಯಪಡಲಿಲ್ಲ.

ಹೀಗಿರುತ್ತಾ ಒಂದು ದಿನ ಪಡು ಗ್ರಾಮದ ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿ ದೇವಾಲಯದ ಚಿನ್ನಾಭರಣ, ಬಂಗಾರದ ಪಿಗ್ರಹ ಕೂಡ ಕದ್ದೂ ಯೃಲ್ಲಟ್ಟಿರುವುದೆಂಬ ಹಾಹಾಕಾರವೆದ್ದಿತು. ಪೋಲೀಸರು ಬಂದರು. ೨, ೩ ದಿವಸ ಪತ್ತೆ ನಡೆಸಿದರು. ವಿಚಾರಿಸಿದರು, ‘ರಿಕಾರ್ಡ್’ ಮಾಡಿದರು, ಕಂಕುಳಲ್ಲಿಟ್ಟರು; ಬಂದ ದಾರಿ ಹಿಡಿದರು.

ಜನರಿಗಿಲ್ಲಾ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವ, ಮುಂಜಾನೆಯಿಂದ ಮೂಸಂಜೆಯ ವರೆಗೆ ಸಜೀವ ಸೈಕಲ್ಲಿನಂತೆ, ಓಡಾಡಿ ಮಿನು ಮಾರಿ ಏನದ ಪಥ್ಯ ನಡಿಸುವ ಆಬ್ದುಲ್ ಖಾದ್ರಿ ಬ್ಯಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಬಲವಾದ ಸಂದೇಹ! ಹಿಂದುವಾದ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಹೀಗೆ ಧೈವದ್ರೋಹ ಮಾಡಲು ಎದೆ ಸಾಲದೆಂದೂ, ಒಂದೊಮ್ಮೆಗೆ ಎದೆಗೊಂಡರೂ ರಕ್ತಕಾರಿ ಸತ್ತೇ ಹೋದಾನೆಂದೂ, ತಲೆಗೆಟ್ಟು ಬೀದಿಬೀದಿ ಅಲೆದಾಡಿಯಾನೆಂದೂ ಜನರ ಧ್ವಂಸ ವಿಶ್ವಾಸ! ಅಂತೆಯೇ ವಿಷ್ಣು ಮೂರ್ತಿಯಿರದಿರಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲರ ಶಾಪ. ಪೋಲೀಸರು ಬಡ ಆಬ್ದುಲ್ ಖಾದ್ರಿಯ ಮನೆ ಜಡ್ಡಿಮಾಡಿ ನಾರುವ ಒಣ ಮಿನಿನ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟನ್ನು ಹೊರಹಾಕಿದರು. ಖಾದ್ರಿಯನ್ನು “ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ” ಮಾಡಿದರು. ಅವನು ‘ಅಲ್ಲ’ನ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ “ನಾನು ಕಳಲಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಸಲಾಮು ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಮುಂಚಿನ ರಾತ್ರಿ ದೇವಸ್ಥಾನದೊಳಗೆ ಬಂದು, ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ‘ಬೇದಾಳಶಂಕರ’ನಂತೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಗುಡ್ಡನೇ ರಾತ್ರಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಸಿಂಹದ್ವಾರ ತೆರೆದು, ತನ್ನ ಸಂಗಾತಿಗಳನ್ನು ಒಳಬಿಟ್ಟು, ಗರ್ಭ ಗುಡಿಯ ಬೇಗದ ಕಳ್ಳ ಕೈಯಿಂದ ಈ ದೊಡ್ಡ ‘ಚೋರಿ’ ನಡೆಸಿದುದೆಂಬ ಸಂಶಯ ಯಾರಿಗೂ ಉಂಟಾಗಲಾಸ್ಪದವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲ ಸಮಯದ ನಂತರ ಪಡು ಗ್ರಾಮದ ಬೀಡಿನ ಬಲ್ಲಾಳರ ಮನೆಗೆ ಕಳ್ಳರು ನುಗ್ಗಿದಾಗಲೂ ಗುಡ್ಡನ ಸಂಗಾತಿಗಳು ಕೆಲವರು ಕೈದುಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಯಾದರು. ಆದರೆ ಸುದೈವಿ ಗುಡ್ಡನಿಗೇನೂ ತೊಂದರೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಗುಡ್ಡನಿಂದ ಗುಡ್ಡಶೆಟ್ಟರಾದ ಹೆಸರಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಹಿಂದಿನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಅದೆಷ್ಟು ಕಳಂಕಿತವಾದರೂ, ಮೈಶಾಚಿಕವಾದರೂ, ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇಂದಿನ ಪ್ರಕಾಶವು ಉಜ್ವಲಗೊಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಿರುವುದು. ಯಾರದೋ ಗಂಟು ಸಿಕ್ಕಿತೆಂದು ಕೆಲವರೂ, ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ ದೊರೆತಿರುವುದೆಂದು ಇನ್ನು ಕೆಲವರೂ ಗುಡ್ಡನ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದ ಕುರಿತು ನಾನಾ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರೇ ಹೊರತು ಕಳ್ಳತನವೇ ಅವನ ಪ್ರಾಬಲ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣವೆಂಬುದರ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಅರಿತು ಕೊಂಡವರು ಬರೇ ಕೆಲವರು. ಅವರೇನಾದರೂ ಆ ಕುರಿತು ಉಸುರೆತ್ತಿದರೆ ಮತ್ಸರಿಗಳೆಂಬ ಗುಣನಾಮವು ಅವರಿಗೆ ಒಡನೆಯೇ ದೊರೆತ್ತು, ಗುಡ್ಡಶೆಟ್ಟರ ನಕ್ರದ್ವಷ್ಟಿಯು ಅವರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ಅವರ 'ಕಾರುಬಾರಿ'ನ ಕಾಡ್ಡಿಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ, ಬೇಯುವ ಗಂಡಾಂತರಗೊಳಗಾಗಬೇಕಿದ್ದಿತು. ತಾನು ಬೀಡಿನ ಬಲ್ಲಾಳ; ತನಗೆಲ್ಲರೂ ತಲೆ ಬಾಗಬೇಕೆಂಬ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಶೆಟ್ಟರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದವಡು ಗ್ರಾಮದ ಬಲ್ಲಾಳರ ಮನೆಯೇ 'ಗುಂಡಾಂತರ'ವಾದ ಉದಾಹರಣೆಯು ಜನರ ಕಣ್ಣೆದುರಲ್ಲಿ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಶೆಟ್ಟರ ಇಕ್ಕಣ್ಣಿನ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಹಾತೆಗಳಂತೆ ಉರಿಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಆಶ್ರಯಭಾಯಿಯ ಸೊಂಪಿನಲ್ಲಿ ಇರಲೆಳಸುವವರೇ ಹೆಚ್ಚಿ, ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಚಕಾರಶಬ್ದ ಎತ್ತುವವರು ಪಡು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲದಂತಾದುದರಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರವೇನು?

ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಒಂದಲ್ಲೊಂದು ದಿನ ಅಪಾಯ ತಪ್ಪದೆಂಬ ನಿಯಮದ ಹುರುಳನ್ನು ಶೆಟ್ಟರು ಗಾಳಿಗೊಡ್ಡಿಬಿಟ್ಟರು. ಅವರ ಮನೆಯು ನಡುಗುತ್ತೇನಿಸಿ ಪಡುಗ್ರಾಮದಲ್ಲ ಒಂದನೇ ಮನೆಯಾಯಿತು. ಯಾರ ತಲೆ ಬಡೆದಾಗಲಿ, ಯಾರ ಸೊತ್ತನ್ನು ಆಪಹರಿಸಿಯಾಗಲಿ, ಗುಡ್ಡಶೆಟ್ಟರ ಆಸ್ತಿ ಬದುಕು ದಿನೇ ದಿನೇ ಬೆಳೆಯಿತು. ವರ್ಷ ೫೦ರ ಗಡಿ ದಾಟಿದರೂ, ನಡು ಪ್ರಾಯದ ಮೈಕಟ್ಟುಳ್ಳ ಅವರಲ್ಲಿ ಯೌವನವು ಕಳೆಯೇರುವಂತಿದ್ದಿತು. ಅವರು ದೊಡ್ಡ ಮನೆತನದ ಜಕ್ಕ ಜವ್ವನೆ ಹುಡುಗಿಯೋರ್ವಳನ್ನು ಎರಡನೇ ವಿವಾಹವಾದರು. ಅವರ ಮೊದಲನೇ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಗನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡಲು ತಾನು ಮುಂದೆ ತಾನು ಮುಂದೆ ಎಂದು ಅತಿ ಘನವಂತರೆನಿಸುವ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲಾ ಮೇಲಾಡತೊಡಗಿದರು. ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾದ ಮನೆತನ, ಘನಸ್ಥಿಕೆ, ಮಾರ್ಯಾದೆಯೆಂಬುದೆಲ್ಲಾ ಎಂತಹ ಭ್ರಾಂತಿಯೆಂಬುದನ್ನು ಶೆಟ್ಟರು ಬಯಲುಮಾಡಿ

ಬಿಟ್ಟರು. ಅನೇಕರು ಅನರು ಬೇಡವೆಂದರೂ ಅವರ ಕಾಲ ಬುಸದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದವು.

೨

ಶೆಟ್ಟರ ಐಶ್ವರ್ಯದ ಭರತಕ್ಕೆ ಇಳಿತವಿಲ್ಲದಾಯಿತು. ಪ್ರಾಯ ಹೋದಂತೆ ಆಸ್ತಿ ಬದುಕಿನ ಹಸಿವು ಆರಿ, ಮನಸ್ಸು ದೈವಭಕ್ತಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹರಿಯಿತು. ತಾನು ಯಾವ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದಿರೋ, ಅದೇ ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಶೆಟ್ಟರು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿಸಿ, ರಾಶಿಪೂಜೆ ನಡಿಸಿ, ದೈವಭಕ್ತಿಪರಾಯಣರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ಎಡೆಬಿಡದೆ ರಾಮಾಯಣ ಭಾರತ ಪಾರಾಯಣ, ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಕಥಾದಿಗಳನ್ನು ನಡಿಸಿದರು. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಖ ಸಹ ತೋಳೆಯದೆ ತಂಗಳನ್ನು ನುಂಗುತ್ತಿದ್ದ ಶೆಟ್ಟರು ಈಗ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ, “ನಾರಾಯಣ! ನಾರಾಯಣ!!” ಎಂದು ಎದ್ದು, ಮುಖ ತೋಳೆದು, ಮಿಂದು, ತುಳಸಿಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ಮೈ ತುಂಬ ವಿಭೂತಿ ಬಳೆದು, ಜಪಮಾಡಿ ಉಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ, ಆಪರಾಹ್ಣ ಗಂಟೆ ೨ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಶೆಟ್ಟರ ಒಂನೇ ಶಾಂತಿಯ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಶಿರೋನಾಮವೇನು, ಕೆಳಗೆ ಬರೆದುಬೇನೆಂದು ವಾಚಕರು ಬರಹಬಿಡಬಹುದಾದುದರಿಂದ ಅದನ್ನಿಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕಥೆಯ ತಿರುಳಿಗೆ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇಷ್ಟೊಂದು ಧರ್ಮನಿಷ್ಠರಾದ ಶೆಟ್ಟರು ತಿರುಪತಿಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಪಾಪವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿರುಪತಿಯ ಪಾಪನಾಶಿನೀ ತೀರ್ಥೋದಕದಲ್ಲಿ ಮೈಕೊಳೆಯಂತೆ ತೋಳೆದು ಬಿಡಬಹುದೆಂದು ಪಡು ಗ್ರಾಮದ ಸುಬ್ಬಾಭಟ್ಟರು ಅವರ ಕಿವಿಗೂದಿದರು. ಶೆಟ್ಟರ ಮನೆಯ ತಿರುಪತಿಯ ಮುಡುಪೂ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಇದ್ದಿತು. ಶೆಟ್ಟರು ಸಕುಟುಂಬವಾಗಿ ತಿರುಪತಿಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುವರೆಂದಾಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ಊರ ಒಂದೊಂದು ಮನೆಯವರಿಗೇನೇ ವೆಂಕಟ್ರಮಣನ ನೆನಪಾಯಿತು. ಕೆಲವರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೋ ಮಾಡಿದ ಹರಕೆಯ ಸ್ಮರಣೆ ಬಂತು. ತುಕ್ಕು ಹಿಡಿದ ಕಾಲುಸರಿಗೆಯು ಕೆಲವರನ್ನು ಆಗಲೇ ಎಚ್ಚರಿಸಿತು. ಅಂತೂ ಶೆಟ್ಟರೊಡನೆ ತಿರುಪತಿ ಯಾತ್ರೆಗಾಗಿ ೧೦೦ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಕ್ಕಿದ ಜನರ ದೊಡ್ಡ ಸರಸೆಯಿದ್ದಿತು. ಆಸುಸಾಸಿನಿಂದ ತಿರುಪತಿಗೆ

ಹೋಗುವವರ ಕುರಿವಂದೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಡೆಸುವ ಕುರಿಬಂತಿದ್ದು, ಕಾಸು ಖರ್ಚಿಲ್ಲದೆ ಹತ್ತಿಪ್ರತ್ಯ ಸಲ ತಿರುಪತಿಗೆ ಹೋಗಿಬಂದಿದ್ದ ಸುಬ್ಬಾ ಭಟ್ಟರು ಹಿರಿಹಿರಿ ಹಿಗ್ಗಿದರು. ಶೆಟ್ಟರ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು, ಪಾಂಡುಚೆರಿಗೆ ಹೋಗುವ ವನೆಂದು ತನ್ನ ಅಳಿಯನನ್ನೂ ತೆನ್ನೊಂದಿಗೆ ಕರೆದಿದ್ದರು. ಶೆಟ್ಟರು ತಿರುಪತಿ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಟಾಗ ಇಡೀ ಊರೇ ಎದ್ದಂತಾಯಿತು. ಪ್ರಮುಖರಾದ ಶೆಟ್ಟರ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ತುದಿ ನೊದಲಿಲ್ಲದಾಯಿತು.

ಶೆಟ್ಟರ ಪರಸೆಯು ರೈಲಿಗೆ ಸ್ಥಳಿಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಗದ್ದಲ, ಟೈನ್ ಹತ್ತುವ ಗಲಾಟೆ, ಸ್ವೇಶನುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೂ ಒಳಹೊಕ್ಕುವ ಇತರ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೂ ನಡೆದ ಜಟಾಪಟಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಅದೇ ಒಂದು ವನೋರಂಜಕ ಕಥೆಯಾಗಬಹುದು. ಈ ಗಲಾಟೆ ನಡೆಯುವಾಗ ಸುಬ್ಬಾ ಭಟ್ಟರು ಅದೊಂದು ಕುಟುಲ ವಂಚನೆಯ ತಂತ್ರ ಹೂಡಿ ಬಕಧ್ಯಾನಪರರಾಗಿ ಇದ್ದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಅಳಿಯನನ್ನು ಸಂಗಡ ಕರೆದೊಯ್ದಿದ್ದರು. ಪ್ರತಿದಿನ ಪಾನಕಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಪವಿತ್ರನಾಗಿ ಇರಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದ ತಿರುಪತಿಯ ಮುಡುಪನ್ನು ಪರಸೆಯವರೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಅದು ಮೈಲೆಗಳಾಗಬಹುದಾದುದರಿಂದ, ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟುಮಾಡಿ ಒಂದೆ ದೊಡ್ಡ 'ಪಿಟಾರಿ'ಯೊಳಗೆ ಇಟ್ಟು, ತಾನೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರತಿದಿನ ಪಿಟಾರಿಯ ಬಾಯಿ ತೆಗೆದು, ಪೂಜೆಮಾಡಿ, ಬೀಗ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು.

'ಟೈನ್' ರಾತ್ರಿ ಕಾಟವಿಡಿ 'ಸ್ವೇಶನಿ'ಗೆ ಮುಟ್ಟಿತು. ತಿರುಪತಿಗೆ ಹೋಗುವವರೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿ ಇಳಿದು, ಬೇರೆ 'ಟೈನ್' ಹತ್ತುಬೇಕು. ಪಾಂಡುಚೆರಿಗೆ ಹೋಗುವವರು ಮತ್ತೊಂದು 'ಟೈನ್' ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಪರಸೆಯೆಲ್ಲಾ ಇಳಿಯಿತು. ಸುಬ್ಬಾಭಟ್ಟರೂ ಅವರ ಅಳಿಯನೂ ಮುಡುಪಿನ 'ಪಿಟಾರಿ'ಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಒಂದು ಮೂಲೆಗೊಯ್ದುಬಿಟ್ಟರು. ಪರಸೆಯವರು ತಮ್ಮ ಮುಡುಪೆಲ್ಲಾ ಸುಬ್ಬಾಭಟ್ಟರ ಹಸ್ತ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಅದರ ಗೊಡವೆಯನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು, 'ಟೈನ್'ನಿಂದ ಇಳಿದು, ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಹತ್ತುವ ಗಲಾಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರು. ಸುಬ್ಬಾಭಟ್ಟರ ಅಳಿಯನು "ನಾನು ಪಾಂಡುಚೆರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ಶೆಟ್ಟರನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನು. ಅವನು ಪಾಂಡುಚೆರಿ 'ಟೈನ್' ಹತ್ತಿದ ನೋ, ಇಲ್ಲಿವೋ ಎಂದು ಪುನಃ ಸುಪ್ತನಾದವರಾರು? ಅವನು ಮುಡುಪಿನ

ಪಿಟಾರಿಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಧೋತರವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕಣ್ಣುಗೂರುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟನು.

ಇತ್ತ ಸುಬ್ಬಾಭಟ್ಟರು ಯಾವಾಗಲೂ ಶೆಟ್ಟೊಡನೆಯೇ ಇರುವವರು ಇವತ್ತು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಒಂದೆಡೆ ಟೈನು ಹತ್ತಿಬಿಟ್ಟರು. ಟೈನು ತಿರುಪತಿ ಸ್ವೇಶನಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿತು. ಪರಸೆಯವರೆಲ್ಲಾ ಕೆಲವರು ಇಳಿದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಇಳಿಯುವ ಅವಸರದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಆಗ ಹಠಾತ್ತಾಗಿ, “ಅಯ್ಯೋ! ನನ್ನ ಮುಡುಪಿನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ! ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು! ಅಯ್ಯೋಯ್ಯೋ ದೇವರೇ! ಯಾರೋ ಕದ್ದೊಯ್ದರು! ಶೆಟ್ಟಿ! ಇನ್ನೇನು ಗತಿ!” ಎಂದು ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಾ ಸುಬ್ಬಾಭಟ್ಟರು ಆಗತಾನೇ ಟೈನಿನಿಂದ ಇಳಿದು ಶೆಟ್ಟಿಗಡೆಗೆ ಓಡಿದರು.

“ಎನು? ಎನಾಯಿತು? ಮುಡುಪಿನ ಪಿಟಾರಿಯೇ ಕಳವಾಯಿತೇ? ಅಯ್ಯೋಯ್ಯೋ!” ಎಂದು ತಳಮುಳಗೊಂಡು ಎಲ್ಲರೂ ಸುಬ್ಬಾಭಟ್ಟರ ‘ಕಂಪಾರ್ಟ್ ಮೆಂಟನ’ ಕಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿದರು. ಶೆಟ್ಟಿ ಇನ್ನು ಕೆಲವರೂ ಭೂತ ಹಿಡಿದ ಪಾತ್ರಿಯಂತೆ ತಲೆಬಿಚ್ಚಿ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಳಿಸಿ ನಖಶಿಖಾಂತ ಗಡಗುಟ್ಟಿ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ ಸುಬ್ಬಾಭಟ್ಟೊಂದಿಗೆ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಹುಡುಕತೊಡಗಿದರು.

ಭಟ್ಟ, “ಪಿಟಾರಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲೇ ಇಟ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಣ್ಣಿನ ದಣವಾರಿಸಿದೆ. ಎದ್ದು ನೋಡುವಾಗ ಪಿಟಾರಿಯಿಲ್ಲ!” ಎಂದು ಒಂದು ಸ್ಥಳ ತೋರಿಸಿದರು. ಕೂಡಲೆ ಟೈನ್ ಹೊರಡುವ ಬಿಗಿಲಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ದಡಬಡನೆ ಕೆಳಗಿಳಿದರು. ಮುಂದೆ ಮಾಡುವುದೇನೆಂದು ತೋಚದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಭಯಚಕಿತರಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗಳಂತಾಗಿದ್ದರು. ವೆಂಕಟ್ರಮಣನು ಇನ್ನು ಎಂತಹ ಉಪದ್ರವ ಕೊಡುವನೋ ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆಗ ಸುಬ್ಬಾಭಟ್ಟರು ಧೈರ್ಯಗೊಂಡಂತೆ ನಟಿಸಿ ಶೆಟ್ಟನ್ನು ಕರೆದು, “ಆಗಲಿ ಶೆಟ್ಟಿ! ಯಾರೋ ದೈವದ್ರೋಹಿ ದುರಾತ್ಮನು ನಮ್ಮ ಮುಡುಪನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕದ್ದೊಯ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಆ ವೆಂಕಟ್ರಮಣನೇ ತಕ್ಕ ಫಲವೀಯದಿರನು! ಅವನು ಹುಚ್ಚುತಾಗಿ ಊರೂರು ಅಲೆದಾಡದಿರನು! ನಾವೀಗ ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಎನಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ವೆಂಕಟ್ರಮಣನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ, ಅವನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮುಡುಪಿನ ಕಳ್ಳನನ್ನು ಶಪಿಸಬೇಕು!” ಎಂದು ತೀವ್ರ ಆಕ್ರೋಶದಿಂದ ನುಡಿದರು.

ಎಲ್ಲರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸೈಗುಟ್ಟು ತಾವು ಉಳಿಸಬಹುದಾದ ಆಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣವನ್ನು ಒಟ್ಟುಮಾಡಿ ಭಟ್ಟ ಹಸ್ತ ಕೊಟ್ಟರು. ಹತ್ತಿಸ್ವತ್ತು ಸಲ ಹೋಗಿ ತಿರುಪತಿ ವೆಂಕಟ್ರಮಣ ಗಂಟನ ಗುಟ್ಟನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಲ್ಲ ಭಟ್ಟರು, “ವೆಂಕಟ್ರಮಣನ ಕುಬೇರಸಾಲ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಷ್ಟೆ ಹಣ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದೀಗ ನನ್ನ ಸಾಲತೀರಿಸಲಿಕ್ಕಾಯಿತು” ಎಂದು ಒಳಗೊಳಗೆ ನಕ್ಕು ಸಂಗ್ರಹವಾದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣಕ್ಕೆ ಪಾನಕಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರು. ಗಿರಿ ಹತ್ತುವಾಗ ಕದ್ದು ಹೋದ ಮುಡುಪಿನ ಹಣ ಒಟ್ಟು ರೂ. ೨, ೩ ಸಾವಿರವಾಗಬಹುದೆಂದು ಕೆಲವರೂ, ೧, ೧೧ ಸಾವಿರವೆಂದು ಕೆಲವರೂ ಪಶ್ಚಾತ್ತಪಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಾದಿಸುವಾಗ ಭಟ್ಟರು, “ಇಲ್ಲವ್ಯಾ! ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ೫೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಆಗಬಹುದು. ಹೋಗಲಿ ನಮ್ಮ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಆ ಕಳ್ಳನು ಉಪ್ಪಾರವಾಗಲಿ!” ಎಂದು ಒಮ್ಮೆ ವಿಕಾರನಗೆ ಬೀರಿಬಿಟ್ಟರು. ಶೆಟ್ಟರು ಕ್ರುದ್ರರಾಗಿ ಭಟ್ಟರನ್ನೊಮ್ಮೆ ದಿಟ್ಟಿಸಿದರು. ನಂತರ ಭಟ್ಟರು ತಲೆಬಾಗಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು.

• •

• •

• •

ತಿರುಪತಿಯಾತ್ರೆ ಮುಗಿದು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳು ಉರುಳಿದುವು. ಇಂದು ಸುಬ್ಬಾಭಟ್ಟರು ತನ್ನ ಹರಕು ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಹೊಸ ಮಾಳಿಗೆ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿರುವರು. ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಜೋಡೆಮ್ಮೆ! ಏನೂ ಲೋಪವಿಲ್ಲದ ಸುಖಾನಂದ.

ಆದರೆ ಇವರ ಆಕಸ್ಮಿಕ ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಜನರಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಊಹಾಪೋಹಗಳುಂಟಾದುವು. “ಅದು ವೆಂಕಟ್ರಮಣನ ಗಂಟನ್ನು ಇವರೇ ಜಾರಿಸಿ, ಅಳಿಯನ ವಶ ಕೊಟ್ಟರಬೇಕೆಂದೂ, ಅನನು ಪಾಂಡುಚೆರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ನೆವನಿಂದ ಕಾಟವಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದು, ಕೆಲ ದಿನ ಅಲ್ಲಿದ್ದು, ಊರಿಗೆ ಬರುತ್ತಬೇಕೆ”ಂದೂ ಜನರು ತರ್ಕಿಸಿದರು. ಅಳಿಯನ “ಕೋಮಲ ವಿಲಾಸ”ದ ನೀರಿನ ಹಣವು ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ಸವನೆ ಎರರ ಲಾರದೆಂದು ಅವರು ತಿಳಿದರು. ಮುಡುಪಿಗೆ ಸಂಚಕಾರ ಕೊಟ್ಟು ತಮಗೆಲ್ಲ ನಾನು ಎಳೆದ ಭಟ್ಟರ ಮೇಲೆ ಜನರೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣಿಡಹುತ್ತಿದರು.

ಗುಡ್ಡ ಶೆಟ್ಟರಿಗೂ ಈ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿತು. ಅವರು ಭಟ್ಟರ ಮೇಲೆ ಮೊದಲೇ ಉಂ ಕಾರುತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಶೆಟ್ಟರು ತನಗೆ

೫೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಬೇಕೆಂದಾಗ ಭಟ್ಟರು ಅದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಆಗಲೇ ಅವರಂದಿದ್ದರು — “ನಿನ್ನ ಘನಸ್ತಿಕೆಯನ್ನೆಮ್ಮೆ ನೋಡುವೆ”ನೆಂದು!

“ಎನು ಆ ಸುಬ್ಬಾಭಟ್ಟನೇ ಮುಡುಪು ಕದ್ದವನೋ? ಅವನ ಸೊಕ್ಕಿನ ಕಾರಣ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವನ ಧಿವಾಕೆ! ಇಂದೇ ಅವನಿಗೆ ಪಾಠಕಲಿಸುವೆನು.”

“ಅಗತ್ಯವಾಗ! ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವು ಇಂದೇ ಆಗಬೇಕು.”

ರಾತ್ರಿ! ನಿಶ್ಯಬ್ದ!! ಆದರೆ ಆ ನೀರವತೆಯನ್ನು “ಹಾ! ಸತ್ತೆನು. ನಾನೇ ಮುಡುಪು ಕ...ದ್ದ...ವ...ನು. ಸ...ತ್ತೆ” ಎಂಬ ರೋದಧ್ವನಿಯು ಒಮ್ಮಂದೊಮ್ಮೆಯೇ ಭೇದಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಸುಬ್ಬಾಭಟ್ಟರಿಗೆ ಪೆಟ್ಟು ಮರ್ವ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅವರು ಚೀರುತ್ತಾ ಇಹಲೋಕಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿದರು.

ಈ ಕೊಲೆಯ ವಾರ್ತೆಯು ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಸುತ್ತಲೂ ಹರಡಿತು. ಆಗ ಶೆಟ್ಟರ ‘ಕಾರ್ಬಾರಾ’ ಕಡೆಮೆಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತ್ತು. ಮೊದಲೇ ಹೊಂಚು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಶೆಟ್ಟರ ಮೇಲೆ ಊರಿ ಕಾರುತ್ತಿದ್ದ ಜನರ ಬೆಂಬಲ ಪಡೆದು, ಅವರನ್ನು ಹೇಗೂ ಹಿಡಿದರು. ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಯಿತು. “ಶೆಟ್ಟರು ಅಪರಾಧಿ”ಯೆಂದು ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನದ ತೀರ್ಮಾನವಾಯಿತು.

ಅಪರಾಧಿಯಾಗಿ ಕೈದಿಯಾದ ಗುಡ್ಡನನ್ನು ಸರಕಾರವು ಪಾಶಿಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿತು.

ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು

೧

ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಗೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸರೀತಿಯ
ಗೊಂದಲವೆದ್ದಿತು. ಪಾಂಡುರಂಗಾಚಾರ್ಯರು, ಮಗನಿಗೆ ಸಂ
ಬಂಧಿಕರೊಬ್ಬರ ಮಗಳನ್ನು ತಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಹಟವನ್ನು
ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಬಿಡಲಾರರು. ರಾಮಕೃಷ್ಣನು “ಎನೇ ಆಗಲಿ. ಆ
ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಮದುವೆಯಾಗೆ”ನೆಂದು ಗಟ್ಟಿ ಮನಸ್ಸು
ಮಾಡಿರುವನು. ಹೀಗಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಗೊಂದಲವೆದ್ದು, ಆಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ
ಅಧಿಕಾರಬಲದಿಂದ ‘ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು ಸನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇರಲಾಗದು:
ಹೊರಟುಹೋಗು’ ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಗನು ಬೆದರುವನೆ?
ಅವನೇನು ಆಗ ತಾನೆ ಬಿ. ಎ. ವ್ಯಾಸಮಾಡಿಲ್ಲವೆ? ಅಂದ ಬಳಿಕ ಮತ್ತೇಕೆ
ನಿಂತಾನು? ‘ಹುಂ’ ಎಂದು ಹೊರಟೇಬಿಟ್ಟ. ಮಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉ
ದ್ಯೋಗವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ತಾನೊಲಿದ ಬಡವರ ಹುಡುಗಿಯನ್ನೇ ಮದುವೆ
ಯಾಗಿ ಇರತೊಡಗಿದ.

ಆ ಚಿಕ್ಕ ಸಂಸಾರವು ಸುಖದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಕಾಲಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟ
ರಲ್ಲಿ ದುಃಖದ ಛಾಯೆಯು ಕವಿಯಿತು. ರಾಮಕೃಷ್ಣನು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ
ಕಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದನು. ಆ ಕಾಯಿಲೆಯೇ ಪ್ರಬಲವಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಅಂತೆಯೇ
ಜೀವಿತವೂ ಸಂದೇಹದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತಿತು. ಈ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು
ಕೇಳಿ, ತಂದೆ ತಾಯಿ ಮೊದಲಾದ ಸಂಬಂಧಿಕರೆಲ್ಲ ಬಂದು ಕೂಡಿದರು. ಅವ
ರೊಂದಿಗೆ ಯಮನೂ ಬಂದು ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿದನು.

೨

ಸರಸಿಯ ಜೀವನದ ನಡು ಹಗಲಿನಲ್ಲೇ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯು ತಲೆದೋರಿತು.
ಸಮಾಜದ ಮುಸುಕಿನ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನೊಂದು ಬೇಯುವ ಸಾವಿರಾರು ಬಡ

ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳೂ ಒಬ್ಬಳು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಕೇಳುವವರಾರು? ಎತ್ತ ನೋಡಿದರೂ ಅವಳ ಕಡೆಗೆ ತಾತ್ಸಾರದ ನೋಟ! ಮಾತುಮಾತಿಗೆ 'ಕಲಿ' ಯಾವ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಹುಡುಗನ ಕೈ ಹಿಡಿದಳೋ' ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಗುಣು ಗುಟ್ಟುವರು! ಆದರೆ ಮಾಡುವುದೇನು? ಬಡವರ ಹೆಣ್ಣು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿಯೇ ತೀರತಕ್ಕದ್ದು. ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ಮಾವನ ಮನೆ ಸೇರಿದ ಮರು ವರುಷದಲ್ಲೇ ಅತ್ತೆಯೂ ದೈವಾಧೀನಳಾದಳು. ಅದೂ ಸೊಸೆಯ ತಪ್ಪೆಂದೇ ನಿರ್ಣಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಆ ಸಲುವಾಗಿ ಯಥೋಚಿತ ಉಡುಗರೆಯೂ ಸಲ್ಲದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಗೃಹಿಣಿಯು ಸತ್ತು ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳು ಕಳೆದಂತೆ ಆಚಾರ್ಯರು ವಿಧುರತನದ ಘೋರ ಜೀವನವನ್ನು ನೆನೆನೆನೆದು ಒಂದೇ ಸವನೆ ಅಳತೊಡಗಿ ದರು. 'ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳಾದರೇನು? ಇನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬಾರದೆ? ಗಂಡು ಸರಿಗೆ ಆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲವೆ? "ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು" ಹಾಗೆಯೇ ಹೇಳಿಲ್ಲವೆ? ಮತ್ತೇನು?' ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ತರ್ಕಿಸತೊಡಗಿದರು. ಆದಕ್ಕೆ 'ಅಲ್ಲ ಎನ್ನುವವರಾರು? ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲದೆ ಆಗಬಹುದು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನೋಡಿ! ನಿಮಗೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾದೀತು' ಎಂದು ಕೃಷ್ಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ವರ ದೊರೆಯಬಹುದೆಂಬ ಆಶೆಯಿಂದ ಬಹಳವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ನಿರ್ಣಯವಾಯಿತು ಹುಡುಗಿಗೆ ವರ್ಷ ಹದಿನೈದು. ಬಹಳ ಅನುಕೂಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟ. ಹುಡುಗಿ ಚೆಂದವಿಲ್ಲ ಎಂತೆ. ಅಷ್ಟೆ ತಾನೆ? ಆದರಿದೇನು? ಕುಡಿವಿಸೆಯ ಜವ್ವನಿಗರು ಕಣ್ಣಿಡಲಾರರು. ಅತ ಎವ ಸರ್ವತೋಮುಖದಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮಗಳೇ ಯೇಗ್ಯ ವಧುವೆಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಯಿತು. ಮದುವೆಗೆ ದಿನವಿಟ್ಟು ಆಯಿತು.

ಮದುವೆಯ ದಿನ ಆಚಾರ್ಯರು ಬೇಗನೆ ಎದ್ದು ನೂತನೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಮಹಡಿಯಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಂದರು. ಬಂದವರೇ ಕೆಳಗಡೆ ಗುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸರಸಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, 'ಭೀ! ಕಲಿ—! ಬೆಳಗಾಗುವ ಮುಂಚೆ ಸುಟ್ಟ ವೋರೆ ಯನ್ನು ತೋರಿಸಿಯಾಯಿತು. ನಡೆಯಾಚೆ. ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಇದಿರು ಬಾದರೆ—ಹುಂ!' ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿ, ಆ ದೋಷನಿವೃತ್ತಿಗಾಗಿ ಹರಿಸ್ಕರಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ಮುನ್ನಡೆದರು

ದಿಬ್ಬಣ ಹೊರಡಲು ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆಚಾರ್ಯರು ಕಿರಿಯ ಮಗನನ್ನು ಕರೆದು, 'ಶ್ಯಾಮೂ! ನಿನ್ನ ಕೊಟ್ಟ ಆ ರೊಕ್ಕದ ಚೀಲ ಈಚೆ ತಾ' ಎಂದರು.

ಶ್ಯಾಮು ಒಳಗೆ ಓಡಿದನು. ಆದರೆ ಬೇಗ ಬರಲಿಲ್ಲ.

‘ಬೇಗ ತಾರಾ’ ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಕೂಗಿದರು.

‘ಕವಾಟನ ಬೇಗದಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ’.

‘ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಯಿತು?’

‘ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ಗುಡಿಸುವಾಗ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತೋ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ’ ಎಂದು ಶ್ಯಾಮುವು ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹಲವು ತಡವೆ ಕರೆದನು. ಆದರೆ ಉತ್ತರ ಬರಲಿಲ್ಲ.

‘ಸಾಯಲಿ ಅವಳು. ಅಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಬಿದ್ದಿದೋ ನೋಡೋ!’ ಎಂದು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರೇ ಹೊರಟರು.

ಶ್ಯಾಮುವು ಬೇಗಬೇಗನೆ ಹುಡುಕಿದನು. ಕೀಲಿಯು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ಕಾಗದವು ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಆಚಾರ್ಯರು ಒಳಗೆ ಬಂದು ‘ಎನು ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲವೆ? ಎನದು?’ ಎಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಕಾಗದವೇನೋ ಚಿಕ್ಕದು.

‘ಶ್ಯಾಮೂ —

ನಾನೀಗ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಚಿಂತಿಸಬೇಡ. ನಿಜವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಹೋಗಿದ್ದಿದ್ದು ದೇ ನನ್ನ ತಪ್ಪು. ಆದರೆ ಸಮಾಜದ ನರಕಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದು ನನ್ನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಿತೋ ಏನೋ. ‘ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಾರದ ಯಾತನೆಗಳವು’ ಇನ್ನೂ ಈ ಸುಟ್ಟ ಮೋರೆ ಯನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ತೋರಿಸಲಾರೆನು. ನಾನು ಹೋಗುವೆನು. ನೀನು ಒಳ್ಳೆಯವನಾಗಿ ಸುಖದಿಂದ ಬಾಳಪ್ಪು’

ನಿನ್ನ — ಅತ್ತಿಗೆ.’

ಮದುವೆಯ ಗದ್ದಲವಡಗಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ‘ಸರಸೀ—ಸರಸೀ’ ಎಂದು ಹುಡುಕತೊಡಗಿದರು. ಹಲವರು ಬಾವಿಗಳಿಂದರು. ಶ್ಯಾಮುವು ತೋಟದ ಕೊಳದ ಕಡೆಗೋಡಿದನು. ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಘನ ಪದಾರ್ಥವೊಂದು ತೇಲುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದು ‘ಅಯ್ಯೋ! ಅತ್ತಿಗೆ!’ ಎಂದು ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟನು. ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಕಡೆಗೋಡಿಬಂದರು. ಆದರೇನು ಫಲ? ಕಾರ್ಯವು ಮಿಂಚಿರುವುದು. ಇನ್ನವಳು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಯಾರ ಇದಿರೂ ಬರಲಾರಳು— ತನ್ನ ಸುಟ್ಟ ಮೋರೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾರಳು!

ಶೆಟ್ಟ ಮನೆಯ ಮದುವೆ

೧೦೦೦೦೦೦೦೦೦

೧

ಇಲ್ಲಿಂದ ಹಲಸಿನ ಕೆರೆಯ ಸೆಟ್ಟ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ಸಮಾರಂಭದ ಭಾರಿ ಗೇಜಿ! ಅವರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯು ಆ ಊರಿನಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಜನಜನಿತವಾಗಿ ಅವರ ಕೀರ್ತಿ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಹೆಸರು ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿ, 'ಸೆಟ್ಟ' ಎಂದು ಅದರ ತಲೆ ಮಾತ್ರ ತೇಲಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಊರಿನ ವರ ಮಾದರಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ನಾವೂ ಅವರನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಬೋಧಿಸೋಣ!

ಸೆಟ್ಟ ಮನೆಯ ಮದುವೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧ ಶತಮಾನದಿಂದೀಚೆಗಿನ ವಿವಾಹವೆಂದರೆ ಇದೊಂದೇ! ಅದ್ದರಿಂದ ಇಂದಿನ ಸಂಭ್ರಮ ಆಡಂಬರಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಆಗತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಆ ಊರಲ್ಲಿ ಎತ್ತ ಹೋದರೂ ಸೆಟ್ಟ ಆಸ್ತಿ ಒಕ್ಕಲುಗಳ ಬೆರಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ಸ್ಥಳವೇ ಇಲ್ಲ ವೆನ್ನಬಹುದು. ಇನ್ನು ಆಪ್ತೇಷ್ಟರುಗಳಂತೂ ಈ ವರೆಗೆ ಸೆಟ್ಟಿಂದ ಪಡೆದ ಸಹಾಯ ಸಂಪತ್ತಿಗೆಲ್ಲಾ ಬಡ್ಡಿ ಕೂಡಿಸಿ ಹಿಂದೆ ಸಲಾಯಿಸಲು ಇದೊಂದೇ ಸಂದರ್ಭವೆಂದು ವಿವಾಹದ ದಿನವನ್ನು ಮೊದಲೇ ಕಾದಿದ್ದರು. ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯ ಮುಯ್ಯೆಯ ರೂಪದಿಂದ ಚದರಿದ್ದ ಹಣವು ಇಂದು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೆಟ್ಟ ಕಿಸೆಯನ್ನು ಸೇರಲು ಕಾಯುತ್ತಿದೆ. ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ನೀರಿನಂತೆ ವ್ಯಯವಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಂಪತ್ತಿನ ಇಳಿತ! ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಆಪ್ತೇಷ್ಟರುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಬರುವ ಧನದ ಭರತ!! ಭೇರೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಬಂದ ಜನಸಮುದಾಯದ ಕೋಲಾಹಲ! ಇವುಗಳಿಂದ ಸೆಟ್ಟ ಮನೆಯು ಇಂದು ಮಹಾಸಾಗರದಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲೂ ಸುಳಿದು, ಘರ್ಜಿಸಿ ಸಮದಾಯಿಸಿ, ಸಕಲ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೂ ಒಬ್ಬನೇ ನಟನಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸೆಟ್ಟ ಇಂದಿನ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡುವಾಗ, ರಾವಣನ ಕೈ ಬಾಯಿಗಳಿದ್ದರೂ ಅವರಿಗೇಗ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

ಸೆಟ್ಟ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ಧಾರೆಯ ಮದುವೆಯೆಂದು ಸುಮಾರು ಆರು ತಿಂಗಳುಗಳಿಂದಲೂ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಸುದ್ದಿ. ವಕ್ಕಲುಗಳಿಂದ ಬಿದಿರು, ಕಂಗು, ಸೋಗೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಆಮದು ಅಂಟಿನಿಂದಲೇ ಸುರು. ಧನಿಯ ಮನೆಯ ಮದುವೆಗೆಂದು ಅವರ ಹಿತ್ತಿಲುಗಳ ಕಾಯಿಪಲ್ಯಗಳು ಕಾದಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು ಸುಮಾರು ಹೂರ್ತವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿವೆ. ಈ ವರೆಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೊಂದು ದಿನ ದಂತಿದ್ದ ಬಿಟ್ಟು ಈಗ ದಿನಪ್ರತಿ ಸುರುವಾಗಿ ವಕ್ಕಲುಗಳ ಮನೆಯ ಕೆಲಸಗಳು ಬಾಕಿಯಿವೆ.

ಇತ್ತ ಒಂಭತ್ತು ಧಾರೆಯ ಗುರಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುವ ಮಹದಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸೆಟ್ಟ ಆಪ್ತೇಷ್ಟರು ವರಾನ್ವೇಷಣದ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆ ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ. ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ವಾನರಸೇನೆಯು ಇದೇ ರೀತಿ ಸೀತಾನ್ವೇಷಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿರಬಹುದು. ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ ರಾಜಸೂಯಾದ್ವರದ ಧರ್ಮರಾಯನ ಪರಿವಾರವು ಇದರಂತೆಯೇ ಸಂಚರಿಸಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಅವುಗಳ ಸರಿಹೋಲನೆಗೆ ನಿಲ್ಲುವ ದಿಗ್ವಿಜಯವೆಂದರೆ ಸೆಟ್ಟ ಪರಿವಾರದ್ದೇ ಸರಿ. ಅಂತೂ ಅಕ್ಕಿಯ ಬೆಲೆಯಿಳಿಯುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪರ ಬಂದರುಗಳ ದಲಾಲರು ನುಗ್ಗಿ ಒಮ್ಮೆಯೇ ದರ ಎರಿಸುವಂತೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಯುವಕರ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ದರವನ್ನು ಕೊಂಚಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಪರಿವಾರವು ಎರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತೆಂಬುದು ನಿಜ. ವರನ ಸಂಬಂಧಿಕರನ್ನೋ, ಸಂಬಂಧಿಕರ ಸಂಬಂಧಿಕರನ್ನೋ ಹಿಡಿದು ಮಾತಾಡಿಸಿ ಸಮಾಪಬಂತು ಎಂಬಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಅಡ್ಡಬಂದ ವರದಕ್ಷಿಣಾ ಪ್ರವಾಹದ ಆಳವನ್ನು ಕಂಡು ಬೆದರಿ, ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂಜರಿದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ವರನ ಕುಲ, ಗೋತ್ರ, ಆಸ್ತಿ ಸಾಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಂಜರಿಯಬೇಕಾಯಿತು. ಕುಲ, ಬಲಿ, ವರನ ಯೋಗ್ಯತೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಇವುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಕೂಡಿಬಂದ ಕೆಲವು ಯುವಕರನ್ನು ಆರಿಸಿ ನಿಶ್ಚಯಸೂತ್ರದಿಂದ ಬಿಗಿಯುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಾಕಿಯಿಟ್ಟು ಸೆಟ್ಟ ಪರಿವಾರವು ಹಿಂತಿರುಗಿತು.

ಆದರೆ ಅನಿಶ್ಚಿತ ವರರಿಗೆ ಇತರ ಕಡೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಹಸ್ತಗಳ ಎಳೆದಾಟವು ಬಲವಾದ್ದರಿಂದ ಸೆಟ್ಟ ಒಪ್ಪಂದದ ಸಿಡಿಲಾದ ಸೂತ್ರವು ತುಂಡಾಗಿ ಇಂದು ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡೇ ಧಾರೆ! ಒಂದು ಅವರ ಐದನೇ

ಮಗಳು ಶಾಂಭವಿಗೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಮಗಳ ಮಗಳು ರಾಜೀವಿಗೆ. ೬೫ ವರ್ಷ ಪ್ರಾಯದ ಸೆಟ್ಟಿಗೆ ಶಾಂಭವಿಯು ಐದನೇ ಮಗಳಾದರೂ ಅವರ ೩೫ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವಳಂತೆ. ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ದಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿರ ಹಾಗ್ನಿಯ ಕುರುಹಾಗಿ ಅವಳ ಮುಖವೆಲ್ಲಾ ನೆರಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಮಗಳ ಮದುವೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶೆಟ್ಟರು ಈ ವರೆಗೂ ಉದಾಸೀನದಿಂದಿದ್ದರೆನ್ನ ಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕುರಿತು ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಮಂದಗಮನದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಶೆಟ್ಟ ಆಲೋಚನೆಯು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದೀಚೆಗೆ ತೀವ್ರ ಸಂಚಾರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಸಲವೂ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಎಡರು ಗಳು ತಪ್ಪದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದು, ಈ ವಿವಾಹವನ್ನು ಸೆಟ್ಟ ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮುಂದೂಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅವರ ಇತರ ಸೊಸೆ ಮಕ್ಕಳೂ ವಿವಾ ಹಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದುದರಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಧಾರೆಯ ಮದುವೆಯೊಂದನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ ಯೊಡನೆ ಕವಳಿಗೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೊಳೆದುಬಿಡಬೇಕೆಂದು ನೆನಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಹೊಸ ನೆಂಟಸ್ಟಿಕೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಒಂದೊಂದೇ ಸಡಿಲಾಗಿ ಇನ್ನು ಮುಂದರಿಸಲಸಾಧ್ಯ ವಾದ ಶಾಂಭವಿಯ ಮದುವೆಯನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿಬಿಡುವದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ದರು. 'ಉಡಲು ಪೀತಾಂಬರವೇ ಆಗಬೇಕು. ಕ್ರಯ ಎರಡೇ ರೂಪಾಯಿ' ಎಂಬಂತೆ ಧನವಂತ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಹುಡುಗನಾಗಬೇಕು. ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಎರಡು ಸಾವಿರದೊಳಗಿರಬೇಕು. ಎಂದು ಈ ವರೆಗೆ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದ ಸೆಟ್ಟರು ಈಗ ಹ್ಯಾಗಾದರೂ ವಿವಾಹವನ್ನೊಮ್ಮೆ ಮಾಡಿಬಿಡುವೆನೆಂದು ಚಡಪಡಿಸಹತ್ತಿದರು. ಕಡೆಗೆ ಅವರಿವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ಹಿಡಿಯ ಬೇಕಾಯಿತು. ಶಾಂಭವಿಯ ಆಕ್ಕಂದಿರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರನಂತರ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಕ್ರಮ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ, ಮೆಟ್ಟಲು ಇಳಿದಂತೆ ಮೂರು ಮಂದಿಯನ್ನೂ ವಿವಾಹವಾಗಿ ಐದಾರು ಮಕ್ಕಳ ತಂದೆಯೆನಿಸಿ, ಸಂಸಾರಸುಖದ ಹಳ್ಳಿ ಅನುಭವಿಯೂ ಶಾಂಭವಿಯ ಕುಟುಂಬದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆ ಹೊಂದಿದವರೂ ಆದ, ಸವನಿಧುರ ಲಿಂಗಪ್ಪ ಹೆಗ್ಡೆಯವರೇ ಪುನಃ ಚುನಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಒಂದಲ್ಲ ಎರಡಲ್ಲ ಮೂರುಸಲ ಸದಚ್ಯುತರಾದರೂ ಪುನಃ ಸೆಟ್ಟ ಅಳಿಯತನದ ಗದ್ದುಗೆಗೆ ಹೆಗ್ಡೆಯವರೇ ಆರಿನಲ್ಲಟ್ಟದ್ದನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ಲಿಂಗಪ್ಪಹೆಗ್ಡೆ ಯವರ ಮೇಲೆ ಅಸರ ನೆಂಟರಿಗಿರುವ ವಿಶ್ವಾಸವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ! ಬೇಗನೆ

ಮುಂದುಬಿದ್ದು ತನ್ನನ್ನು ಶೋಕವೆಂಬುವ ಕೆಳಗಿನ ಮಡುವಿಗೆ ಹಾಕುವ ಈ ಕುಂಬು ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನೇ ತನಗೆ ಆಧಾರಕ್ಕೆ ಕೊಡುವರೇ ಎಂದು ಶಾಂಭವಿಯು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿದರೆ “ನಿನ್ನನ್ನು—ಮುದುಕಿಯನ್ನು ಇನ್ನು ಯಾರು ‘ಕಾರ್ಕಳ’ದವನು ಕೊಂಡುಹೋಗುವುದೋ?” ಎಂದು ಇಷ್ಟರ ತನಕ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಇದ್ದುದೂ ಅವಳ ಅಪರಾಧವೆಂಬಂತೆ ತಾಯಿಯೊಮ್ಮೆ ಗದರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಳೆಂದರೆ, ಪಾಪ! ಆ ಅನಾಥೆಯು ನಿರುಪಾಯಳಾಗಿ ಕೂತುಕೊಳ್ಳ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇನ್ನೊಂದು ಧಾರೆಯೆಂದರೆ ಸೆಟ್ಟ ಮಗಳ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಮಗುವಿಗೆ, ಅವರ ಮಗನ ಒಂಭತ್ತು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗನೇ ವರನು. ತಾನು ಸಾಯುವ ಮೊದಲು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆಯನ್ನು ನೋಡ ಬೇಕೆಂದು ಮುತ್ತಜ್ಜಿಯ ಒತ್ತಾಯ. ನೆಲಮುಟ್ಟಲು ಆರೇ ಇಂಚು ಇರುವ ವರೆಗೆ ಬಾಗಿಡ ಬೆನ್ನಿನಿಂದ ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಸೇಸೆ ಹಾಕಿಸು ತ್ತೇನೆಂದರೆ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೇ ಸೇರುವೆನೆಂದು ಮುದುಕಿಯು ಆಶೆ. ಧಾರೆಯ ಮಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಸುಖವು ಮರೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಮಗಳೊಡನೆ ಶೃಂಗರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂತೋಷ ವನ್ನು ಮಗುವಿನ ತಾಯಿ ಬೇಡವೆನ್ನುವಳೇ?

ಸೆಟ್ಟರಂತೂ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮದುವೆಮಾಡಿ ಬಿಡದಿದ್ದರೆ ಆಗುವ ಪೇಚಾಟವನ್ನು ಅನುಭವದಿಂದಲೇ ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವರು. ಇನ್ನು ಈ ವರೆಗೆ ಮದುವೆಯಾಟ ಮಾಡಿ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಅಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳು ಇಂದು ಗಂಡಹೆಂಡಿ ರಾಗಿ ಮುಂಡಾಸು ಜಡೆಗೊಂಡೆಗಳ ಅಲಂಕಾರದಿಂದ ಮುದ್ದಾಗಿ ಧಾರೆಮಣೆ ಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ನೋಡುವ ನಯನಾನಂದವು ಯಾರಿಗೆ ಬೇಡ? ತಂದೆತಾಯಿಗಳಂತೂ “ಹೋಗುವ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುವ ಸರಕೆ”ಂಬಂತೆ ಈ ದೊಡ್ಡ ಖರ್ಚಿನೊಡನೆ ಇದೊಂದೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಸೇರಿಹೋದ ಹಾಗಾ ಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಆಕ್ಷೇಪ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಹುಡುಗನ ತಂದೆಯ ಕಡೆಯಿಂದ. ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡದಾಗತಕ್ಕ ವರದಕ್ಕಿಣೆಯ ಫಲವನ್ನು ತೆನೆ ಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಂದುಬಿಡಲು ಅವನಿಗಿಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. “ಹುಡುಗನಿಗಾಗಲೀ ಹುಡುಗಿಗಾಗಲೀ ಇಷ್ಟು ಬೇಗನೇ ವಿವಾಹವಾಗುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇನು?” ಎಂಬ ನೆವನವನ್ನೊಡ್ಡಿ ಆತನು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೊಮ್ಮೆ

ಮಾತುಕಥೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರೆ, “ಅದಲ್ಲದೆ, ಅನಾವಶ್ಯಕ ಆಗುವ ಎರಡು ಖರ್ಚನ್ನು ಉಳಿಸಿದಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಆಗು ತ್ತದೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ” ಎಂದು ಸೆಟ್ಟು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಬಾಯಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಹುಡುಗನ ತಾಯಿಯಂತೂ ಮುಂದರಿದು “ವ...ದೆ ಯಾರೋ ಎನೋ! ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಾಹವಾಗುವಾಗ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗನಿಗೂ ಆಗುವುದು ಚಂದ ವಲ್ಲವೆ? ಇವನಿಗೀಗ ಒಂಬತ್ತು ವರ್ಷ ತುಂಬಿದೆ. ನೆರೆಯ ಸುಬ್ಬಕ್ಕನ ಮಗ ನಿಗೆ ಎಳೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗಿದೆ” ಎಂದು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕು ಸೆಟ್ಟು ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅಂತೂ ಇಂದೇ ವಿವಾಹ ದಿನ. ಧಾರೆಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೊದಲು ತನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಿರಿಮಿರಿ ಮಿಂಚುವ ಕಂಠೀಸರವನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ತೆಗೆದು ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಂದಿನ ಮದುವಣಿಗೆ ಹುಡುಗನೊಡನೆ ಅದನ್ನು ತನಗೆ ಕೊಡ ಬೇಕೆಂದು ವಧುವಾಗತಕ್ಕ ಮಗುವು ಭಲಹಿಡಿದು ಎರಡೂ ಕಚ್ಚಾಡಿಕೊಂಡು ಬೊಬ್ಬೆಯೆಬ್ಬಿಸಿ ಅಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಂದಿರಿಗೆ ಅವನ್ನು ಸಂತೈಸಲು ಸಾಕುಸಾಕಾಯಿತಂತೆ.

ಔತಣಸಮಾರಂಭವು ಮುಗಿದು ರಾತ್ರಿ ಹತ್ತು ಘಂಟೆಗೆ ಧಾರೆ. ವಧೂ ವರರನ್ನು ಶೃಂಗರಿಸಿ ಧಾರೆಯ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಣ್ಣ ವಧು ವಿನ ತಾಯಿಯು ಮಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು, ಅಳದಂತೆ ಸಂತೈಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನೇ ಕೆಡಿಸುವ ದೊಡ್ಡ ಬಂಧನವಿದು ಎಂಬುದನ್ನರಿಯದ ಆ ಎಳೇ ಮಗುವು, ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದಾಡುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಎನೇನೋ ಮಾಡಿ ಹಿಡಿದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಕೆಂಬ ಸದ್ಯದ ಬಂಧನಕ್ಕಾಗಿ ಯೇ ಒಂದೇ ಸವನೆ ರೋದಿಸುತ್ತಿದೆ. ವರನಾದ ಹುಡುಗನಿಗಾದರೂ ಯಾವ ಸಮುದಾಯಿಸುವಿಕೆಯ ಅಗತ್ಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಧಾರೆಯ ಮಣೆಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದ್ದೊಂದೇ ತಡ. ತನ್ನ ಮೈ ಕೈಯ ಅಭರಣಗಳ ಚಂದ, ತಲೆಯ ಜರಿ ಮುಂಡಾಸಿನ ಹೊಳಪು, ಮದುವೆ ಚಪ್ಪರದ ಕನ್ನಡಿ, ‘ಗ್ಲಾಸ್’, ‘ಗ್ಯಾಸ್’ ದೀಪಗಳ ಪ್ರಕಾಶ. ಇವುಗಳ ಆಕರ್ಷಣದಿಂದ ತಟಸ್ಥವಾಗಿ ದುರದೂರನೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಹತ್ತಿರದ ಇನ್ನೊಂದು ಮಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಮುಂಡಾಸು, ಬಿಳಿ ವಾಸೆ

ಗಳ ಹೊಳಪಿನ ಲಿಂಗಸ್ವ ಹೆಗ್ಗಿಯವರು ನಾಲ್ಕನೇ ಸಲದ ಹೊಸ ಮದುವಣಿಗೆ ನಾಗಿ 'ತನಗೆ ಧಾರೆಯ ಮಣೆಯೊಂದರೆ ನಿತ್ಯದ ಕಾಲುಮಣೆಯಷ್ಟು ಸುಲಭ' ವೆಂಬಂತೆ ಅಂತ್ಯಸ್ಥಾನವದಿಂದ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವರೆಗೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಳೆಯ ದುಃಖದ ಮಡುವಿನಿಂದೆದ್ದು, ಇನ್ನೊಂದು ಹೊಸ ಶೋಕದ ಕುಂಡ ದಲ್ಲಿ ಬೀಳಲಿಕ್ಕಿರುವ ವಧುವು ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು, ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿ, ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅಲ್ಲೇ ಚಪ್ಪರದ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಈಗ ತಾನೇ ಬಿಸಿ ಕಾಫಿಯನ್ನು ಕುಡಿದು, ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ಸಿಗರೇಟನ ಹೊಗೆಯನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ನವನಾಗರಿಕ ತರುಣರದೊಂದು ಸಭೆ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ಹರಟೆ ಹೊಡಿಯು ತ್ತಿದ್ದಾಗ "ಅದಿರಲಿ" ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಆ ನವವಧುವನ್ನು! ಮುದುಕಿಗೂ ಮುದುಕನಿಗೂ ಮದುವೆ! ಹಲ್ಲು ಮೂರಿದ ಆ ಮುದುಕನಿಗೇಕಯ್ಯಾ ಈ ಕಾರ್ಬಾರು? ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹುಡುಗಿ ತರುವುದೆಂದರೆ ಎಲೆಅಡಿಕೆ ಪುಡಿ ಮಾಡಲು ಒಂದು ಜನ ತರುವುದೆಂದೇ ಇವನ ಭಾವನೆಯೇ ಹೇಗೆ"? ಎಂದು ಒಬ್ಬ ತರುಣನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲರೂ ಗೊಳ್ಳೆಂದು ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟರು. "ನಿಮಗೆ ತನುಾಸೆಯಾಗುತ್ತದೆ," ಎಂದರಿಯದ ಆ ಎಳೆಮಕ್ಕಳನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಾಹಪಾಶದಿಂದ ಬಂಧಿಸಿಬಿಡುವುದು ಎಂತಹ ಅನ್ಯಾಯ ನೋಡಿ!" ಎಂದನೊಬ್ಬ ವಿಕಾರಿ. "ಈ ರೋಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ಒಳ್ಳೇ ಮದ್ದು ತಯಾರಾಗಿದೆ. ಶಾರದರ ಬೀಲನ್ನು ಸರಕಾರವು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಇಂಫಾ ವಿವಾಹಕರ್ತರ ಮೇಲೆ ತೀವ್ರ ಬಾಣಬಿಡಲು ಆಕರ್ಷಾಂತವಾಗಿ ಸೆಳೆದು ತಯಾರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದೆ. ಆದರೆ ಇಷ್ಟರ ವರೆಗೆ ಕೊರಗಿಕೊರಗಿ ಈಗ ಆ ಮುದುಕನ ಕೈಹಿಡಿದು ಸಾವ! ಆ ಬಡ ಪ್ರಾಣಿಯು ಯಾವ ಸುಖವನ್ನು ಉಣ್ಣಬಹುದು?" ಎಂದು ಒಬ್ಬತರುಣನು ಉದ್ಗರಿಸಿದನು. "ಇದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಕಾನೂನಾಗಬೇಕಯ್ಯ. ವಿವಾಹವಾಗಲಿಚ್ಛಿಸುವ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ೨೦ ವರ್ಷ ದೊಳಗೆ ವಿವಾಹವಾಗಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ೪೦ ವರ್ಷ ದಾಟಿದ ಮುದುಕನೂ ವಿವಾಹವಾಗಬಾರದು." ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಸುಧಾರಕ ತರುಣನು ಹೇಳುತ್ತಲೇ "ಅದು ಹೌದು. ಈ ಅನ್ಯಾಯವು ಹೋಗಲೇ ಬೇಕು" ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಅನುಮೋದಿಸಿದರು. ಈ ತರುಣರ ಸಭೆಯೇ ಎಸೆಂಬ್ಲಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ?..... ಸೆಟ್ಟರ ಮನೆಯ ಮದುವೆಯಂತೂ ಆಗಿಹೋಯಿತು.

ನ ಮೂರ ಐ ಗಳು

ಮೃತ್ಯು ವಿಶ್ವನಾಥ ಐಗಳೆಂದರೆ ಸಕಲ ಜ್ಞಾನಸಂಗ್ರಹವುಳ್ಳ ಸಜೀವ
ವಿಶ್ವಕೋಶವೆಂದೇ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮಾತು. ಅವರಿಗೆ ಓದುಬರ
ಹವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ೨ ಭಾಷೆಗಳ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆಯ ಸಂ
ಯಾದ ಜ್ಞಾನನಿತ್ತು; ೨ ನುಡಿಗಳ ವ್ಯವಹಾರಜ್ಞಾನನಿತ್ತು. ಕೂ
ಳೂರು ಗ್ರಾಮದ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಐಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಪಾಲಿನ ಬ್ಲಹಸ್ವತ್ಯಾಚಾರ್ಯ
ರೆಂದೇ ನಂಬಿಕೊಂಡು ಸನ್ಮಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಯಾವನಾದರೊಬ್ಬ ಗ್ರಾಮ
ಸ್ಥನು ಯಾರಿಗಾದರೊಂದು, ಯಾವುದೇ ಒಂದು ವಿಧದ ಕಾಗದ ಬಯುತ್ತಿ
ದ್ದರೂ ಅದು ವಿಶ್ವನಾಥ ಐಗಳ ಗವಸಕ್ಕೆ ಬಾರದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಐಗಳು
ಕೂಳೂರು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ಗುಮಾಸ್ತರು, ಶಾಲೆಯ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಟ್ರಾನ್ಸಲು
ಕಟ್ಟೆಯ ಪೋಸ್ಟಮಾಸ್ತರರು, ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಒಳ ವಕೀಲರು. ಸಾಲ
ದುದಕ್ಕೆ ವಾಚನ ಪಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟರು! ಚಾತಕ ನೋಡುವ ಜೋಯಿಸರು!
ನಿಮಿತ್ತ ಮಾಟಾದಿಗಳ ಮಂತ್ರವಾದಿಯೂ ಅವರೇ! ಅರ್ಜಿ, ನೋಟು,
ರಶೀದಿ, ವಿಳಾಸಗಳಲ್ಲದೆ ತಳ್ಳಿ ಅರ್ಜಿ, ಸುಳ್ಳು ಕಾಗದಪತ್ರ ವೇದಬದವುಗಳಿ
ಗೆಲ್ಲಾ ಆ ಹಳ್ಳಿಗರಿಗೆ ಬಿಗಳೇ ಆಶ್ರಯವಾತರು. ಅನೇಕ ಪೇಳಿ ನಮ್ಮ
ಐಗಳು ತನ್ನ ಐಗಳ ಮಠದಲ್ಲಿ ಸೊಂಡಿಲಿಟ್ಟದ ಲಂಚೋದರನಂತೆ ಕುಳಿತು
ಬಾಳೆಹಣ್ಣು, ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ, ಸೂರಣ ಗಡ್ಡೆ, ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು ವೇದಬದ
ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ತನ್ನ ಭಕ್ತವೃಂದದಿಂದಾದಂತ
ರಾಗಿ, ದೊರಗು ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ, ಗುಯಿಂದ ಕರಕರನೆ ಬಯುತ್ತಿರುವು
ದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಐಗಳು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ತಳ್ಳಿ ಅರ್ಜಿಗಳ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ
ಉಪಯೋಗಮಾಡಿ ಶ್ಯಾನುಭಾಗ ಮಣೆಗಾರರುಗಳನ್ನು ಗಡಗುಟ್ಟ ನಡುಗಿಸಿ
ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಡೀ ಗ್ರಾಮದ ಅಧಿದೇವತೆಯೇ ತಾನೆಂಬಂತೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ
ಹುಟ್ಟಿದಕ್ಕೂ ಸತ್ತದಕ್ಕೂ ಐಗಳ ಉಪಾಸನೆ ನಡೆಯಲೇಬೇಕು. ಕೂಳೂರು
ಶ್ಯಾನುಭಾಗರಿಗೆ ವಿಶ್ವನಾಥ ಐಗಳೆಂದರೆ ಹಾವು ಮುಂಗಸಿಯನ್ನು ಕಂಡಂತಾ

ಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅನರನ್ನವರು ಸದಾ ದೂಷಿಸಿ ಸಂದರ್ಭ ದೊರೆತಾಗೆಲ್ಲಾ ಐಗಳಿಗೆ ಕೇವಲ 'ಛೋಂಗಿ' ಜನವೆಂದು ಧೃಢಪಡಿಸಲು ಹಲವು ವಿಧವಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಐಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಜನರಿಗೂ ಬೇಕಾದವರಾಗಿದ್ದರು. ನಾಳೆ ಐಗಳು ತೀರಿಹೋದರೆ ನಾಡದು ಕೂಳೂರು ಗ್ರಾಮವೇ ಕಾಲಚಕ್ರದ ಉರುಳಾಟದಿಂದ ಕಳಚಿಬಿದ್ದು, ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಶೂನ್ಯವಾಗುವುದೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯವುಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಐಗಳು ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯರಾಗಿದ್ದರೂ ಅಧಿಕಾರ ದರ್ಪವೂ, ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ದೌಲತೂ, ಹಳ್ಳಿಗರ ಆಡಂಬರವೂ ಅವರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಬರೇ ಸರಳ ಐಗಳಾಗಿದ್ದು, ಹಳ್ಳಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ಬಲವಂತದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನನ್ನು ಕಲಿಸದೆ ನಿರ್ವಹಿಸಬಿಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಎ. ಬಿ. ಸಿ. ಡಿ. ಎಂಬ ಕುಂಬಳಕಾಯಿಯಾತನ ಅಕ್ಷರಗಳು ಬೋರ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಉಚ್ಚ ಉದ್ಯೋಗಪಡೆದವರ ಕುರಿತೆಲ್ಲಾ ವಿಶ್ವನಾಥ ಐಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆವಟ್ಟಷ್ಟು ಸಾಲದು. ಅವರ ನಿದ್ರೆ, ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ, ಗೌರವಗಳೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕಂದಿನ ತರಬೇತೆ ಮೂಲಕಾರಣವೆಂಬುದು ಐಗಳ ಪಲ್ಲವಿಯಾಗಿದ್ದಿತು. 'ಜೆತ್ತ ಉಳಿಸಿ, ಮಗುವ ಕಡಿಸಿ' ಎಂಬ ತತ್ವವು ಐಗಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬೀಜಮುತ್ರವು. ವಿಶ್ವನಾಥ ಐಗಳ ಜೆತ್ತದ ಸವಿನೀಡದ ಕೂಳೂರಿನ ಜನರೆಂದರೆ ಅತಿ ಸ್ವಲ್ಪಧರ್ಮಿ ಸರಿ. ವೇತ್ರಹಸ್ತನಾದ ಶಿಕ್ಷಕನು ಮುತ್ರ ಕೋಲು ಹಿಡಿದ ಮೂಂತ್ರಿಕನಂತೆಂದು ಐಗಳ ಧೃಢನಿರ್ಧಾರ. 'ಮರ್ದನಂ ಗುಣ ವರ್ಧನಂ' ಎಂಬುದೇ ಅವರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಗೀತದ ಪಲ್ಲವಿ.

ವಿಶ್ವನಾಥ ಐಗಳ ೬೦ ವರ್ಷಗಳ ಅಧ್ಯಾಪಕತನವು ಕೂಳೂರಿಗರನ್ನು ನಾಗರಿಕತನಕ್ಕೆ ಒಂದಿಷ್ಟಾದರೂ ಹತ್ತಿರ ತರಲಿಲ್ಲ. ಐಗಳು ಪುರಾತನತ್ವದ ಭದ್ರವಾದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಾಯುವ ದ್ವಾರಪಾಲಕರಾಗಿ ನಿಂತು, ತನ್ನ ಹಳೆಯಲ್ಲಾಗಿಹಾದರೂ ಪಟ್ಟಣದ ಗಾಳಿಬೀಸಿತೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ನಿವಾರಣೋಪಾಯವನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಕೈಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಐಗಳು ಕರಾಳ ರುದ್ರಾಂತಾರಿಯೇ ಸರಿ. ಅವರೇನಾದರೂ ಕಲಿಸಿದುದನ್ನು ಹುಡುಗರು ಒಮ್ಮೆಯೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಗೆ ತಿಳಿಯದ ಮಂದಬುದ್ಧಿಯವರಾರಾ

ದರೂ ಇದ್ದರೆ ಅವರ ಬುದ್ಧಿ ತೀಕ್ಷ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಕೈಗಳನ್ನು ಸರಿ ಬೆತ್ತದ ಸಾಣೆಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆದರೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಶ್ವ ಚಕ್ರದ ಉರುಳಾಟದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತಿ ಅವನತಿ ಎಂಬ ದ್ವಂದ್ವದ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಳಗಾಗಲೇಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಅಧಿದೇವತೆಗೂ ಈ ದುರ್ವೈವವು ತಪ್ಪ ಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಗತವೈಭವವು ಹೊಸ ನಾಗರೀಕತೆಯ ಸೂರ್ಯನಿಧಿರಲ್ಲಿ ಮಂಜಿ ನಂತೆ ಮಾಯವಾಯಿತು. ಮೊದಲಿನ ಗೌರವವು ಕುಂದಿತು. ಅವರ ಐಗಳ ಮಠವು 'ಗ್ರೇಂಟ್' ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ಶಾಲೆಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಐಗಳು ಕೊಡುವ 'ಪಸ್ವಕ್ಲಾಸ್' ತುಪ್ಪದ ಆಶೆಯಿಂದ ಇನ್‌ಸ್ಟೆಕ್ಟರರು ಆಗಾಗ್ಗೆ 'ವಿಪಿಟ್' ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಶ್ವನಾಥ ಐಗಳರ ದುರದೃಷ್ಟದೇಸೆಯಿಂದ ಈ ಹಳೆ ಇನ್‌ಸ್ಟೆಕ್ಟರರೂ 'ಪೆನ್‌ಶನ್' ಪಡೆದು ನವತರುಣ ಇನ್‌ಸ್ಟೆಕ್ಟರರೊಬ್ಬರು ಐಗಳ ಶಾಲೆಗೆ ಬಂದು ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣದ ಕುರಿತು ಹುಡುಗರಿಗೊಂದು ಪಾಠಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅವರೊಡನೆ ಹೇಳಿದರು. ಐಗಳು ಹಳೆಯ ಪಂಚಾಂಗ ಮೊಂದನ್ನು ತೆಗೆದು, "ಮಕ್ಕಳೆ! ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣವೆಂದರೆ ಸೂರ್ಯನ ಮೈರಿ ಯಾದ ರಾಹುವೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಸೂರ್ಯಬಿಂಬವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ನುಂಗುವುದೆ"ಂದು ಹೇಳಿದರು. ಹೊಸ ಇನ್‌ಸ್ಟೆಕ್ಟರರು ಗಹಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕು ಬಿಟ್ಟರು. ಶಾಲೆಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತೂ ನೆರೆದಿದ್ದ ಜನರೆಲ್ಲಾ "ಇಂದೇನು ಐಗಳು ತಪ್ಪಿಬಿದ್ದರು? ಏನು ಸಂಗತಿಯಿದು"? ಎಂದು ವಿಸ್ಮಯಪಟ್ಟರು. ಐಗಳ ತುಪ್ಪವು ಹೊಸ ಇನ್‌ಸ್ಟೆಕ್ಟರರಲ್ಲಿ ವಿಪರೀತಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ಶಾಲೆಯ 'ಗ್ರೇಂಟ್' ನಿಲ್ಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ವಿಶ್ವನಾಥ ಭಟ್ಟರು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಎಂದಿನಂತೆ ನಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆದರೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ತೀರಾ ಮಾಪಾಟವಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಐಗಳ ರಿಗೂ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಜುಗುಪ್ಸೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಅವರ ಹಳೆಯ ಶಿಷ್ಯರಾದ 'ರಾವ್' ಬಹದೂರ್ 'ದಿನಾನ್ ಬಹದೂರು'ಗಳಾರೂ ಐಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಿತ್ತಿ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ವಿಶ್ವಕೋಶದಂತಹ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಈಗ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಹುಡುಗ ಪ್ರಾಯದ ತರುಣನೊಬ್ಬನು ತಾನು ತರಬೇತಾದ ಅಧ್ಯಾಪಕನೆಂದು ಐಗಳ ಪಟ್ಟವನ್ನೇರಿದನು. ಅವನು ಸದಾ ವಿನೋದಪ್ರಿಯನು, ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಡುಗ

ರಿಗೆ ಚಡಿ, ಪೆಟ್ಟು, ಕೋಲ್‌ದಂಡೆ, ವರಂಗಿಮಂಚೆ ಮೊದಲಾದ ಯಾವತರದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನೂ ಕೊಡದೆ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರ ಬಿಟ್ಟು ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮೈದಾನ, ತೋಟ, ನದಿ, ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಕರದೊಯ್ದು ಮಕ್ಕಳಾಟಕೆ ಮಾಡುವನು. ಬಿದಿರು ಕಡ್ಡಿಗಳಿಂದ ಕಿಂಡರ್ ಗಾರ್ಟನ್ ಪಾಠಕೊಡುವನು. ಹುಡುಗರೊಂದಿಗೆ ರಬ್ಬರ್ ಚೆಂಡಾಡುತ್ತಾ ಗುಡ್ಡಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಓಡಾಡುವನು. ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿ, ಅವಿಧೇಯತೆಯನ್ನೂ, ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗವನ್ನೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವನು. ಈ ಮಕ್ಕಳಾಟಕೆಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನನ್ನು ನೋಡಿ, ವಿಶ್ವನಾಥ ಐಗಳಿಗೆ ಅಸಹನೀಯವಾಯಿತು. “ಇದು ಕಲಿಕಾಲವೆಂದೂ, ಹೊಸ ಅಧ್ಯಾಪಕನೆಂದರೆ ಇಡೀ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೊಂದು ಮಾರಿ ಸ್ವರೂಪ”ನೆಂದೂ ಐಗಳು ಎಷ್ಟೊಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳುವವರಾರು? ಹುಡುಗರು ಯಾವ ಒತ್ತಾಯ ಬೈಗಳು ಪೆಟ್ಟು ಇಲ್ಲದೇನೇ ಶಾಲೆಗೆ ಓಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟಾದರೆ ಸಂಯೆಂದು ಹೆತ್ತವರು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು.

ವಿಶ್ವನಾಥ ಐಗಳು ತೀವ್ರ ವೈರಾಗ್ಯಪಟ್ಟು, ಇಡೀ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ ಗ್ರಾಮವೇ ದುರ್ಗತಿಗಳಿರುತ್ತಿರುವುದೆಂದು ಕಣಿ ಹೇಳುತ್ತಿರುವರು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಾಲಕರು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಶ್ರದ್ಧೆ ಭಯ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿರದೆ ತಮ್ಮ ಗುರುಹಿರಿಯರನ್ನು ತ್ವಣಿಸಮಾನ ಕಾಣದಿರರೆಂದು ಐಗಳ ನಿರ್ಧಾರವಾಣಿ. ಹುಡುಗರಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗವೂ, ಅಧಿಕಾರ ನಿರಾಕರಣ ಮನೋವೃತ್ತಿಯೂ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ, ತಾನು ಎಷ್ಟೊಂದು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡುಬಂದಿದ್ದ ಪುರಾತನ ಸಂಪತ್ತಿಯ ಕೋಟಿಯು ಈಗ ನೆಲಸಮವಾಗುವುದನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಾಣುವ ಮೊದಲು ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದರೇನೇ ಒಳ್ಳೇದಿತ್ತೆಂಬುದೇ ಐಗಳ ಈಗಣ ಅನುನಿತ್ಯದ ಗೋಳು. ಈಗ ವಿಶ್ವನಾಥಐಗಳು ಓಲೆಯ ಪುಸ್ತಕವೊಂದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮನೆಚಾವಡಿ ಮೂಲೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಏನೋ ಮಣಮಣ ಜಪಿಸುತ್ತಾ ಹಳೆಯ ಆ ವೈಭವವು ಪುನಹ ಬರುವುದೆಂಬ ಪ್ರಿಯ ಆಶೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಅಂ ದು—ಇಂ ದು

ಅ

ಒಂದು ಅದೊಂದು ದಿನ-ಯಾವ ದಿವಸವೆಂದು ನೆನಪಿಲ್ಲ-ನಮ್ಮೂರ ರಥೋತ್ಸವವಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಗದ್ದಲ. ಭಕ್ತ ಜನರು ದೇವರ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಹೆಂಗುಸದು ಹೊಸ ಸೀರೆ ಉಟ್ಟು, ಹಣೆಗೆ ಕುಂಕುಮದ ಬೊಟ್ಟುಟ್ಟು, ಮೈತುಂಬ ಚಿನ್ನಾಭರಣ ತೊಟ್ಟು ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತೂ ಇಡೀ ಊರೇ ಲೀನವಾಗಿತ್ತು ಊರ ಉತ್ಸವದ ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ.

ಆಗ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಖದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಯೇ ಒಂದು ಗದ್ದಲವೆದ್ದಿತು. ಈ ಹಾಹಾಕಾರವೇನೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ಜನರೆಲ್ಲಾ ಚಲ್ಲಾ ಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಆ ಕಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಇಬ್ಬರು ಯುವಕರು ಹಿಡಿದಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬನು ರಟ್ಟೆ ಹಿಡಿದು ಕುಲುಕಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಕಿವಿ ಹಿಡಿದು ಹಿಂಡುತ್ತಿದ್ದ. ಹುಡುಗಿಯು ಪಾಪ! ಒಂದೇ ಸವನೆ ಚೀರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ಅನೇಕರು ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, “ಹೊಡೆಯಿರಿ ಅವಳಿಗೆ! ಬಡೆಯಿರಿ ಅವಳನ್ನು” ಎಂದು ನಿರ್ದಯರಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹುಡುಗಿಯ ಹೆಸರು ಉಮ್ಮಾ. ನೆರೆಗ್ರಾಮದ ಬಿಲ್ಲವ ಸುಬ್ಬನ ಮಗಳು ಅವಳು. ಇದೇ ಊರ ಹೆಮ್ಮಕ್ಕಳ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಂದು ತಿಳಿಯದೆ ತನ್ನ ಸಂಗಾತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ದೇವಸ್ಥಾನ ಪ್ರವೇಶಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಯಾರೊ ಈ ಗಲಾಟೆಯೆಬ್ಬಿಸಿಬಿಟ್ಟರು.

ಉಮ್ಮಾವನ್ನು ನಿತ್ಯಾನಂದತೀರ್ಥರ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಎಳೆದೊಯ್ಯಲಾಯಿತು. ಇವರು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು. ಅವರ ವಸತಿಗೆ—ಅರಮನೆಯಂತಹ ಮನೆಗೆ—ಮಠವೆಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಗದ್ದಲ ತಿಳಿದ ಊರ ಪ್ರಮುಖರನೇ ಕರು ಬಂದು ಮಠದಲ್ಲಿ ನೆರೆದರು. ಹುಡುಗಿಯು ಬೇಡರ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ಚಿಗಿಯಂತೆ ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಅಂಗಡದ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೆರೆಯಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗಳ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸುಬ್ಬನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದ.

“ಇದಕ್ಕೊಂದು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಬೇಕಲ್ಲ” ಎಂದು ಗುತ್ತಿನ ಮುತ್ತಯ್ಯ ಶೆಟ್ಟರು ಪೀಠಿಕೆಯನ್ನೆತ್ತಿದರು—ನಾಟಕದ ಸೂತ್ರಧಾರನಂತೆ!

“ಅಬ್ಬ ಬಿಲ್ಲರ ಹುಡುಗಿಯ ಸೊಕ್ಕೆ! ದೇವಸ್ಥಾನ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಷ್ಟು ಧೈರ್ಯ ಬಂತಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ!” ಎಂದು ಬೀಡಿನ ಬಲ್ಲಾಳರು ಉದ್ಗಾರವೆತ್ತಿದರು.

‘ಕಲಿಕಾಲ! ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಫಲ’ವೆಂದರೊಬ್ಬರು ಪಂಡಿತರು.

“ಎನು ಸುಬ್ಬ! ನಿನ್ನ ಮಗಳ ದರ್ಪದಿಂದ ದೇವಸ್ಥಾನವೆಲ್ಲಾ ಭ್ರಷ್ಟವಾಯಿತಲ್ಲ! ನಾವಿದ್ದು ಫಲವೇನು? ಮಗಳ ತಪ್ಪಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ನೀನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿಬಂತಲ್ಲ!” ಎಂದು ನಿತ್ಯಾನಂದರು ಸ್ವರವೆತ್ತಿದರು.

“ಬುದ್ಧಿ! ಹುಡುಗಿ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯ; ಆದರೂ ತಮ್ಮ ಚಿತ್ತ! ಅವ್ವಣೆಯಾದಂತೆ ನಡೆವನು ಈ ಬಡವನು” ಎಂದು ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ಸುಬ್ಬ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡ.

“ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣೆಗೆ ಎರಡು ವರಹ; ದಂಡವಾಗಿ ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ವರಹ ಕೊಡಬೇಕು” ಎಂದರು ನಿತ್ಯಾನಂದರು.

“ಬುದ್ಧಿ! ಬಡವನ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆದೋರಬೇಕು.” ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಸುಬ್ಬ ಬೇಡಿದ.

“ಇವನದೆಲ್ಲಾ ರಕ್ಕು. ಎನಿವನಿಗೆ ಮುಂಡೆಮಾರಿ! ಅಷ್ಟು ದಂಡ ಕೊಟ್ಟೀ ತೀರಬೇಕು. ಹೆಂಡದ ದುಡ್ಡು ದಂಡಕ್ಕೆ,” ಎಂದು ಶೆಟ್ಟರು ಬಿರು ನುಡಿದರು.

“ಕರುಣೆಯಿಡಿ! ನಾಳೆ ಎರಡು ವರಹಾ ಒಪ್ಪಿಸುವೆನು” — ದೀನತೆಯಿಂದ ಸುಬ್ಬ ಅರುಹಿದ.

“ಅದಾಗದು. ಅವ್ವಣೆಯಾದಷ್ಟನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕೇಗ.”

“ನಗದಿ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಗವಿದೆಯಲ್ಲ! ನಿನ್ನ ಕಿವಿ ಒಂಟಿ ತೆಗೆ. ಕೈಯ ಬಳೆ ಜಾರಿಸು. ಮಗಳ ಬೆಂಡೋಲೆ ತಪ್ಪಿಸು. ನಿಮಗೆ—ಬಿಲ್ಲವರಿಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಆಡಂಬರ. ಎಷ್ಟೊಂದು ಸೊಕ್ಕು!”

“ಸಲಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ನಾಯಿ ನೊಸಲು ನೆಕ್ಕಿತು. ಹಿಡಿಯಿರಿ ಅವನನ್ನು! ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಿ ನಗವನ್ನು!”

ಸೇವಕರು ತಂದೆ ಮತ್ತು ಮಗಳ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ನಿಮಿಷಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ

ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡರು! ಅವರನ್ನು ಬೀದಿಗೆ ದಬ್ಬಿಬಿಟ್ಟರು! ಹುಡುಗಿಯು
ವೆಟ್ಟಾಗಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತು. ಬಿದ್ದವಳನ್ನು ಇಬ್ಬರು ಬಾಲವೀರರು ಎತ್ತಿ
ಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಬಂದರು. ಸುಬ್ಬನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಜೀರ್ಣಿಸಿ
ಕೊಂಡ.

* *

* *

* *

* *

ಅಂದಿನಿಂದ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ತಂದೆಯ ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆ—
ಮಗಳಿಗೆ! ಆದರೂ, ಅವಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಓದುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು.
ಜೊತೆಗೆ ತುಸು ಸಂಗೀತವನ್ನೂ ಆಭ್ಯಾಸಿಸುತ್ತ ಬಂದಳು. ಅವಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾ
ಬುದ್ಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಚತುರೆ. ಗಾಯನದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾತುರೆ. ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ೧೪ ತುಂಬಿದ
ಹೆಂಗುಸು.

ಸುಬ್ಬನು, ನೆರೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಜಾರಪ್ಪನ ಮಗ ರಾಮನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳು
ಉಮ್ಮುವನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆದುಕೊಟ್ಟು. ರಾಮನು ಕರ್ರಗಿನವನಾದರೂ
ಸುಂದರ. ಆದರೆ ವ್ಯಭಿಚಾರಿ. ಕುಡುಕನೂ ಆಗಿದ್ದ. ಮಾತ್ರ ಹಿರಿಯರು
ಮಾಡಿಟ್ಟ ಅಸ್ತಿ ಬದುಕು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇತ್ತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿಯೇ
ಸುಬ್ಬ ತನ್ನ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುದು. ಆದರೆ ಮದುವೆ
ಯಾಗಿ ಒಂದು ವರ್ಷದೊಳಗೆ—ಒಂದೇ ಒಂದು ವರ್ಷದೊಳಗೆ—ಇದ್ದುದು
ಬದ್ದದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಳೆಕೊಂಡ. ಈ ವ್ಯಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಸಂಬಂಧವಾದ ರೋ
ಗವೂ ಹೆಚ್ಚಿ ಕಾಲವಾದನಾತ. ಮಗಳು ಬೇಡವೆಂದರೂ ಒತ್ತಾಯದಿಂದ
ಕುಡುಕ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಯ ಕೈಹಿಡಿಸಿದುದು ತಂದೆ; ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದುದು ವಿಧಿ!

ವಿಧವೆ ಉಮ್ಮುವನ್ನು ಪುನಃ ಓರ್ವ ಧನವಂತ ಮುದುಕನ ಕೊರಳಿಗೆ
ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ಹವಣಿಸಿದನು ಇವಳ ತಂದೆ. ಆದರೆ ಉಮ್ಮುವು ಮದುವೆಯ
ಮುಂಚಿನ ರಾತ್ರಿ ಹೇಳದೆ ಕೇಳದೆ ಓಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು.

ಉಮ್ಮುವು ಬೊಂಬಾಯಿಗೆ ತೆರಳಿದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗಾಯ
ಕಿಯ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಳು. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇವಳು ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀ
ಣೆಯಾದಳು. ಕಚೇರಿ ನಡೆಸತೊಡಗಿದಳು. ಇವಳ ಮೊದಲ ಗಾಯನಕಚೇರಿ
ಯು ಜರಗಿದುದು ಮುಂಬಾಯಿಯ ಜಹಾಂಗೀರ್ ಹೋಲಿನಲ್ಲಿ. ಅಂದಿನ
ಇವಳ ಉತ್ಸಾಹವು ಅತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಜನರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವು ಮಿತಿಮೀರಿತ್ತು.

ಆಗ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಇವಳ ಸಂಗೀತ ಫ್ರೆಡಿಮೆಯ ಸುದ್ದಿಯೇ ಬಹಳ.
ಬರೇ ಉಮ್ಮುವಲ್ಲ—ಅವಳಿಗೆ—ಉಮಾಬಾಯಿ!

ಉಮಾಬಾಯಿಗೆ ಈಗ ೨೫ ವರ್ಷ ಪ್ರಾಯ. ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯ
ಸೊಂಪು, ತುಟಕೆಂಪು, ಮೈಕಟ್ಟು ಚೊಕ್ಕ, ದೇಹ ಬಿಳುಪು, ಮುಖ
ಹೊಳಪು, ದೃಷ್ಟಿ ಚಪಲ, ಮೂಗು ಮೊಗ್ಗು, ನಡು ಸಪುರ, ಇವು ಯೋಗಿ
ಯನ್ನಾದರೂ ಭೋಗಾಭಿಲಾಸಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವಂತಿದ್ದವು. ಈಗ ಅವಳ
ಗುರುತುಹಚ್ಚುವುದು ಸಾಗದ ಕಾರ್ಯ; ಆಗದ ಮಾತು. ಇಂತಹುದರಲ್ಲಿ
ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ್ದ ನಮ್ಮ ನಿತ್ಯಾನಂದ ತೀರ್ಥರು ಇವಳ ಬಲೆಯೊಳಗೆ
ಸಿಲುಕಿದುದು ಹೆಚ್ಚಲ್ಲ, ಮೆಚ್ಚು. ಇವರು ಸ್ವಭಾವತಃ ವಿಷಯಪ್ರೇಮಿಗಳು.
ಮಾನವನು ಯೋಗಿಯಿರಲಿ, ಭೋಗಿಯಿರಲಿ ಎಂದಿನ ವರೆಗೆ ತನ್ನ ಕಾಮ
ವಾಸನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಡಬಲ್ಲನು? ಮುಟ್ಟಿಡಬಲ್ಲನು? ಮೇಲಾಗಿ ನಿತ್ಯಾನಂದರು
ಗಾಯನಪ್ರಿಯರು. ಆದಕಾರಣ ಬೊಂಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದಿದ್ದ ಇವರು
ವೇಷಪಲ್ಲಟಿಸಿ ಉಮಾಬಾಯಿಯ ಗಾಯನಕಚೇರಿಗೆ ತೆರಳಿದ್ದರು. ಇವರು
ಪ್ರವಾಸ ಮುಗಿಸಿ ಊರಿಗೆ ಬರುವಾಗ ಬಹು ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಉಮಾಬಾಯಿ
ಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೇ ಬಂದರು.

ಉಮಾಬಾಯಿಯು ನಮ್ಮೊರಿಗೆ ಬರುತ್ತಲೆ ಅವಳು ಉಮಾದೇವಿ
ಯಾಗಿ ರೂಪಾಂತರ ಹೊಂದಿದಳು. ಇಲ್ಲಿ ಅವಳ ಹಲವು ಕಚೇರಿಗಳು
ಜರಗಿದುವು. ಒಂದು ದಿನ ಮುಕುಂದರಾಯರಲ್ಲಿ! ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ
ಗೋವರ್ಧನ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ! ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ “ಮಾರುತ ಮಹಲಿ”ನಲ್ಲಿ!
ಒಂದು ದಿನ ಊರದೇವಸ್ಥಾನದ ಪೊಳೆಯಲ್ಲಿ! ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಬಹಳ.

ಇಂದು ನಿತ್ಯಾನಂದ ತೀರ್ಥರ ಮಠದಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಗಾಯನಕಚೇರಿ.
ಇತರ ಕಡೆಗಳಂತೆ “ಪಬ್ಲಿಕ್” (Public) ಅಲ್ಲವಿದು. ಆಮಂತ್ರಿತರಿಗೆ
ಮಾತ್ರ ಪ್ರವೇಶ. ಗಾಯನ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಉಚಿತ ಉಡುಗರೆಗಳು
ಬಂದುವು—ಗಾಯಿಕದೇವಿಗೆ! ಜರತಾರಿ ಸೀರೆ, ಕುಪ್ಪಸ, ಕಂಠಹಾರ ಇತ್ಯಾದಿ.
ಆಗಂತುಕರು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋದಮೇಲೆ ಉಸಾಹಾರ ಸತ್ಕಾರವೂ ನಡೆಯಿತು.
ಪರಸ್ಪರ ಸಮಾಪದಲ್ಲೆ ಕುಳಿತು ತಿಂಡಿತಿರ್ಥಗಳ ಸ್ವೀಕಾರವಾಯಿತು.
ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯು ಸುಖವಾಗಿ ಕಳೆದುಹೋಯಿತು.

೨

ಉಮಾದೇವಿಯು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸಹತ್ತಿದಳು. ನಿಮ್ಮ ಮನಸೆಳೆವ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯ ಆ ಸೌಧಾ ಗೃಹವೇ ಅವಳ ವಸತಿ. ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟವರು ನಿತ್ಯಾನಂದರೆಂದು ಜನರ ಮಾತು. ಅದು ಸುಳ್ಳೆಂದು ನಾನು ನಂಬಲಾರೆ.

ಇಂದು ಉಮಾದೇವಿಯು ನಿತ್ಯವೂ ನಮ್ಮೂರ ಅದೇ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ! ದೇವದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ! ಆದರೆ ತಡೆವವರಿಲ್ಲ: ಹಿಡಿದು ಹೊಡೆವವರಿಲ್ಲ! ನಿತ್ಯಾನಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ—ಅವಳಿಗೆ ಗಂಧಪ್ರಸಾದ! ದೇವರ ದರ್ಶನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರನೋದವು ದೇವೀದರ್ಶನದಲ್ಲಿ—ತೀರ್ಥ ರಿಗೆ. ಅವಳ ಚಪಲದೃಷ್ಟಿಯು ಇವರ ಅಚಲ ಮನಸ್ಸನ್ನಾದರೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕುದುರಿಸಿಬಿಡುವುದುಂಟು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಕೊಡೆನೆಂದು ಹೇಳಿದ ನಿತ್ಯಾನಂದರೆ “ಡಿಪ್ರೆಸ್ಡ್ ಕ್ಲಾಸ್ ಮಿಶ್ರನಿ”ಗೆ ೫೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ‘ಠಣ್ ಠಣ್’ ಎಂದು ಸುರುವುತ್ತಿದ್ದರೇ?

ಇಂತಿರಲು ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹರಿಜನ ದೇವಸ್ಥಾನಪ್ರವೇಶ ಚಳವಳಿ ನೆದ್ದಿತು. “ಈ ಹೊಸ ಭೂತವು ನಮ್ಮೂರಿಗೂ ಕಾಲುಚಾಚಿತು. ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲ ಜನಜಾಗೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ದೇವಸ್ಥಾನ ಪ್ರವೇಶ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವೂ ಆರಂಭ ವಾಗಿಯೇ ಹೋಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಕಳವಳಗೊಂಡವರು ಚಳವಳಿಗಾರರನ್ನು ಸದೆಬಡಿಯಲು ಎದುರೊಡ್ಡಿದ ಕೃತ್ರಿಮೋಪಾಯಗಳು ಸೂರ್ಯನಿದಿರ ಮಂಜಿ ನಂತೆ ಕರಗಿ ನೀರಾದುವು. ಚಳವಳವು ನೋಡನೋಡುತ್ತ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ನಿತ್ಯಾನಂದರೂ ಅವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರೂ ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾಗಿ ಹೋದರು.

ರಾತ್ರಿಕಾಲ! ಮಠದ ಮಾಳಿಗೆಯ ಅಂತರಂಗ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಾ ಲೋಚನೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ‘ದೇವೀತೀರ್ಥ’ರೆ ಚರ್ಚಕರು.

“ಅದೆಲ್ಲಾ ಇರಲಿ. ನೀವು ಇಷ್ಟೊಂದು ಗಲಿಬಿಲಿಯಾಗುವುದೇಕೆ? ವಿಚಾರಪರರಾಗಿರಿ. ದೇವರಿಗೆ ಸ್ತುತ್ಯಾಸ್ತುತ್ಯ ಭೇದವಿದೆಯೇ? ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸರಿಸಮಾನ. ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಅವನ ಅಂಶವಿದೆ.”

“ಆದರೆ ಹಿಂದಿನ ರೂಢಿ ಕವಚವನ್ನು ಒಮ್ಮೆಯೇ ಕಳಚಿಬಿಡುವುದೆಂತು?”

“ಅನೈಸರ್ಗಿಕವಾದುದನ್ನು ಎಂದಾದರೂ ಬಿಡಲೇಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಾದರೆ ಅದು ತಾನಾಗಿ ಅಳಿಯುವುದು. ಉಳಿಸಬೇಕಾದರೆ ಬೆಳೆಸುವುದೊಂದೇ ಯುಕ್ತಿ. ಹಿಂದಿನ ರೂಢಿಗಿಂತಲೂ ಇಂದಿನ ಕಾಲಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಪ್ರಾಜ್ಞ ಬಹುಜನ ಸಮ್ಮತವಾದ ಆಚಾರ ಪದ್ಧತಿಗಳೇ ಮಿಗಿಲು.”

“ಆದರೂ ಪೂರ್ವಾಚಾರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಿಡಲಾದೀತು?”

“ನಿಮ್ಮ ಮೇಲಿದ್ದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಸಮಾಜ ಕಟ್ಟೊಂದನ್ನು ಮುರಿದು ಸುಧಾರಕರಾಗಿರುವ ನೀವು ಈ ದೇಶಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಚಡಪಡಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಉಚ್ಚ ವರ್ಣೀಯರೆನಿಸಿ ತುಚ್ಛಕಾರ್ಯವೆಸಗುವ ಚಂಡಾಲರು ದೇವಸ್ಥಾನ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ?”

“ಆದರೆ ಅವರು ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲು.”

“ಜಾತಿಗಿಂತಲೂ ನೀತಿಯು ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಜಾತಿಗೆಟ್ಟು ಪರಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿ ಕೈಸ್ತ, ಮಹಮ್ಮದಿಯ ಮತಾವಲಂಬಿಕರಾದರೆ ನಾವವರನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲವೇ?”

“ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವುದುಂಟು.”

“ನೀವೇ ಈಗ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯಳೆಣಿಸುವವಳೊಡನೆ ಭೋಗತ್ತಷ್ಟೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೇ?”

“ಯಾರವಳು?”

ನಾನೇ ಅವಳು. ೧೨ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ದೇವಸ್ಥಾನ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಂಚನೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದು ಆ ನೀಚ ಉಮ್ಮುವೇ ನಾನು. ಈಗೇನೆನ್ನುವಿ?”

ನಿತ್ಯಾನಂದರು ನೀರವ. ಉಮಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ವಿವರಿಸುವಳು. ತೀರ್ಥರು ವಿಷಣ್ಣವದನರಾಗಿ ತಲೆಬಾಗುವರು. ಅವರ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಹನಿಗಳುದುರಿದವು. ಅವರ ಮನೋರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಯೇ ತೀವ್ರ ಮಾರ್ಪಾಟವುಂಟಾಯಿತು.

“ಉಮಾ! ನೀನೇ ನನ್ನ ಗುರು. ಇದುತನಕವೂ ನಾನು ಮಂದ ಬುದ್ಧಿಯ ಅಂಧನಾಗಿದ್ದೆ. ನಮ್ಮ ಜನರೂ ಪೂರ್ವಾಚಾರವೆಂಬ ರೂಢಿಯ

ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಸೆರೆಯಾಗಿದ್ದರು. 'ಅವರಾ ಸಮಾಜ' ಬಂಧನವನ್ನು ಕಳಚಿ ಅವರನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಹಾರಾಡಬಿಡುವೆನು. ನಾನು ಅಂತ್ಯಜೋದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಆದರೆ ಉಮಾ! ನಾನು ಅಂದು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ನೀನು ಇಂದು ಆದರೂ ಮನ್ನಿಸುವಿಯಾ?"

“ಬಳೆಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ ನೀವೇ ಅವುಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿರುವಾಗ ಇನ್ನು ನಿಮ್ಮ ದೋಷವೇನಿದೆ? ದೋಷಿಯನ್ನೇ ಪಾವನೆಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಅಪರಾಧವೆಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಿತು?”

“ನಿಶ್ಚಯ, ನಿಶ್ಚಯ. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಹೇಸದ ನನ್ನಂತಹ ದೋಷಿಗಳು ನಾಶವಾಗುವುದೇ ವಾಸಿ.”

* *

* *

* *

ಮರುದಿನ ಉಮಾದೇವಿಯು ನೇತ್ರತ್ವದಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನ ಪ್ರವೇಶ ವಾಯಿತು. “ತೀರ್ಥರಿಗೆ ಹುಚ್ಚು” ಎಂದರು ಕೆಲವರು. “ಕಲಿಕಾಲ! ವಿನಾಶಕಾಲ!” ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸಿದರು ಹಲವರು. “ತೀರ್ಥರ ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಕ ವಾಯಿತೆ” ಎಂದು ವಾರ್ತಾಪತ್ರಿಕೆಗಳು ವಾರ್ತೆಕೊಟ್ಟವು.

ಒಂದು ದಿನ ರೇಗಿದ ಕೆಲವು ಶ್ರದ್ಧೆಗಳುಗಳು ತೀರ್ಥರನ್ನು ಕೊಲೆಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಉಮಾದೇವಿಯು ಸರಿಯಾದ ರುಜುವಾತಿನಿಂದ ಕೊಲೆಪಾತಕಿ ಗಳನ್ನು ದಂಡನೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಿದಳು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆ ನೆರೆಸಿ ತನ್ನ ನಿಜ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿವರಿಸಿದಳು. ಅಂದಿನಿಂದ ಉಮಾದೇವಿಯು ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯಳಾದಳು. ಅವಳು ಸನ್ಯಾಸದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಪತಿತೋ ದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಭರದಿಂದ ಮುಂದೂತ್ತತ್ತಾ ನಡೆದಳು. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಉಮಾದೇವಿಯ ಆತ್ಮಕಥೆಯನ್ನು ಭಾವಚಿತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ಬಹಳ ಕೊಂಡಾಡಿದುವು.

“ ಕಿ ರಿ ಯ ರ ಪ್ರ ಪಂ ಚ ದ ”

“ತೊದಲ್ಪುಡಿ” ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ನಿಯಮಗಳು.

- ೧ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಗೂ ಭಾಷಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಸಹಕಾರಿಗಳಾದ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ನಾಟಕಾದಿಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದೇ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಉದ್ದೇಶವು.
- ೨ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಗೆ ರೂಪಾಯಿ ೧೦ ಕೊಟ್ಟವರು ಆಶ್ರಯ ದಾತರು.
- ೩ ರೂಪಾಯಿ ೫ ಕೊಟ್ಟವರು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕರು.
- ೪ ರೂಪಾಯಿ ೩ ಕೊಟ್ಟವರು ಹಿತಚಿಂತಕರು
- ೫ ರೂಪಾಯಿ ೨ ಮತ್ತು ರೂ. ೧ ಕೊಟ್ಟವರು ಸಹಾಯಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕರು.

ಪಿ. ಸೂ. — ಇವರೆಲ್ಲರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಪ್ರವೃತ್ತ ಸಹಾಯಕನುಸಾರವಾದ ಸಂಖ್ಯಾ ಮಾನದಿಂದ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗುವುದು; ಅಲ್ಲದೆ ಇವರಿಗೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅಂತೆಯೇ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕೊಡಲಾಗುವುದು.

ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ,

“ಕಿರಿಯರ ಪ್ರಪಂಚ” ಉಡುಪಿ, ದ. ಕ.

ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಸಿಗುವ ಸ್ಥಳಗಳು

- ೧ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, “ಕಿರಿಯರ ಪ್ರಪಂಚ” ಉಡುಪಿ, ದ. ಕ.
- ೨ ಪಿ. ಎ. ಪೈ, ಬ್ರದರ್ಸ್, “
- ೩ ಶ್ರೀ ಭಾರತ ವಸ್ತು ಮಂದಿರ, ರಥಬೀದಿ, “
- ೪ ತುಳುನಾಡ್ ಛಾಪಖಾನೆ, “
- ೫ ಕೆನರಾ ಛಾಪಖಾನೆ, ಮಂಗಳೂರು
- ೬ ಕಾಸರಗೋಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಶಿಬ್ರಕಾರ್, C/o ಪೊಪ್ಪುಲರ್ ಶೋಪ್, ಕೋಜಿ ಮೇತರೋಡ್, ಪೋರ್ಟ್, ಬೊಂಬಾಯಿ.

